

leto LXXII

št. 11

1970



slovenski čebelar



VSEBINA

Brezar: Delo pri čebelah v novembru	257
France Guna: Novatorstvo v čebelarstvu	260
M. Mencej: Panji iz plastične mase	262
Julij Mayer: Ojačevanje družin s pašnimi čebelami	264
Boris Modrijan: Kako je s krmilnim sladkorjem	266
Franc Cerovšek: Po gozdovih in pasiščih gospodarijo medvedi	274

ZDRAVSTVENI KOTICEK

J. Mayer: Sulfatiazol	276
---------------------------------	-----

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Čebele označujejo cvetove. Alkohol in dodajanje matic. Dim in čebele. Prestavljanje panjev na nova mesta. Nekaj podatkov o čebelarstvu v ZSSR. Pomen sončnic za čebelorejo v Bolgariji. Čebelarске razmere v ZDA	279
--	-----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Navezali smo tesnejše stike z madžarskimi čebelarji (Valentin Benedičič). Letošnje srečanje avstrijskih čebelarjev v Lipnici na Štajerskem (M. M.). Čebelarji škofjeloške družine smo obiskali čebelarstva na Štajerskem in Dolenjskem (Virmašan). Zaslužni čebelarski znanstvenik in strokovnjak dr. J. Svoboda je dopolnil 70 let	282
---	-----

OSMRTNICE

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 20,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza Čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarejva cesta 3/II, tiska Tiskarna PTT v Ljubljani. Ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Julij Mayer, Martin Mencej, Boris Modrijan in Jožko Šlander. Glavni urednik Martin Mencej. Odgovorni urednik Boris Modrijan. Letna naročnina za nečlane 25,00 din, za inozemstvo 30,00 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 3,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani,

Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZČDS in SČ 20-208.



DELO PRI ČEBELAH V NOVEMBRU

BREZAR

Delo izven panja.

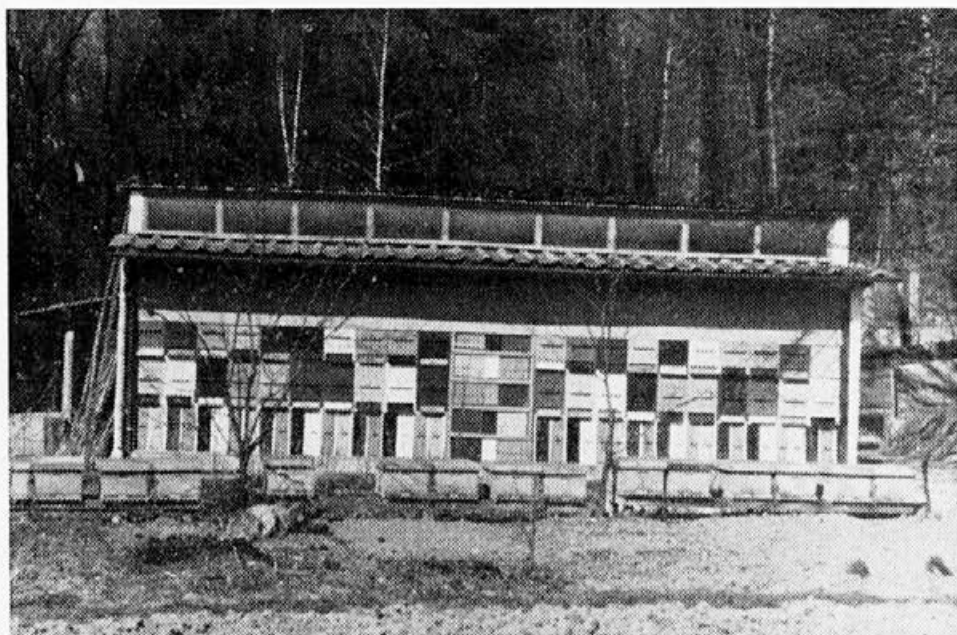
V novembru se delo pri čebelah v glavnem konča.

Kakor po vsakem delu, nas tudi po delu pri čebelah čaka sicer neprijetno, vendar nadvse potrebno opravilo, pospravljanje, katerega mora vesten čebelar opraviti prav tako zavzeto in pravočasno, kakor vsa dela doslej, sicer utegne utrpeti občutno škodo.

Predvsem velja to za voščine. Skozi celo leto so se nabirale po vseh kotičkih čebelnjaka in drugih prostorov v obliki zavrženih satov, izrezane trotovine, pokrovcev in podobnega. Doslej morda res nismo imeli časa, da bi vse to zbrali, prekuhali v vosek, oz. oddali v kuho. Z nastopom zimskih dni pa bo časa na pretek, da to storimo. Nikar ne čakajmo pomladi z izgovorom, da se bo voščin nabralo še takrat od odmrlih družin, pa bomo potem vse skupaj prekuhali. Tudi pozimi nam jih lahko mnogo propade, če ne bomo oprezni. Staro satje kaj hitro staknejo miši, pokrovce, posebno oprane, rada napada zelena plesen, v toplem prostoru jih načno ličinke voščenega molja in še nešteto nevarnosti jim preti. Da ne omenjam zelo verjetno možnost, da jih spomladi sami niti ne bomo utegnili prekuhati, niti jih ne bomo mogli več oddati v kuho, (kot se je to zgodilo mnogim čebelarjem letos, ko so zamudili rok oddaje pri Medexu.) Zato z voščinami čimprej v kotel!

Orodje, čebelarški pribor, rezervne in pomožne dele panjev očistimo in zložimo na primernem mestu, da bo spomladi vse lepo pri roki. Iz čebelnjaka mora vsa nepotrebna ropotija! Čebelnjak ni mesto za sušenje raznih sadežev in semen, za kar ga kaj rade izkoristijo gospodinje ter na ta način privabijo vanj miši in druge nepoklicane goste. Preglejmo tudi streho in jo, če je potrebno, pravočasno popravimo, da ne bo pozimi zamakalo!

Storimo vse, da bi zagotovili čebelam preko zime čimvečji mir. Mišim nastavimo pasti ali zastrupljena zrnca! Ptice, posebno siničke, odvrnemo od čebelnjaka z rednim krmljenjem na drugem mestu. V ta namen jim pravočasno postavimo krmilne hišice.



Kombinirano čebelarstvo v Vikrčah pod Šmarno goro je zagotovilo čez zimo čim večji mir.

Delo v panju.

Za razliko od drugih vrstnic v velikanski družini členonožcev, čebela v času zimskega mirovanja, v katerega v tem mesecu postopoma preide, ne zamre popolnoma, temveč opravlja določene biološke funkcije ves čas mirovanja. Čebelja družina — čudovito sožitje tisočev drobnih telesc, tesno združenih v zimsko gručo — preneha z vsako aktivnostjo le navzven. V notranjosti gruča pa s presnavljanjem zavžite hrane vzdržujejo stalno toploto, ki se giblje med 10—14° C v času brez zalege in 30—34° C, ko se v gruča pojavi zalega, ne glede na zunanje toplotne razmere. Dolžnost vsakega čebelarja je, da po svojih močeh svojim ljubljenkam pri tem pomaga.

To storimo z oženjem in paženjem njihovega doma, tj. panja. Kako zelo važno je to opravilo, nam zgovorno priča tale resnični doživljaj.

Neki čebelar je l. 1962. kupil 10 družin od znanega čebelarja in lovca iz Gameljna pri Ljubljani. Izbral si je po dogovoru najboljšo vrsto izmed 30 družin, zloženih v tri vrste. Ker je bila kupčija sklenjena na jesen, sta se še dogovorila, da bo kupec zazimil kupljene čebele kar na starem mestu, tj. skupaj s preostalimi panji. Kupec je pobral družinam mediščno satje, jih dokrmil, potem pa iz bogve kakšnega razloga pustil preko zime nezapažene in z odprto matično rešetko. Rezultat: vseh 10 družin je preko zime pomrlo, medtem, ko je ostalih 20 družin, katere so bile pravočasno in pravilno zapažene, zelo lepo prezimilo. Z drugimi besedami: od 30 enako oskrbovanih, na enakem mestu in pod enakimi pogoji zazimljenih družin, so nezapažene čebele 100 % propadle, zapažene pa 100 % preživele zimo.

Dogodek navajam zato, ker se v zadnjem času pojavljajo neka nova učenja, ki nasprotujejo, oz. omalovažujejo oženje in zimsko paženje čebel. Samo po sebi se nam zastavlja s tem v zvezi vprašanje, kaj bi se zgodilo, če bi vseh 10.000 slovenskih čebelarjev iz tega ali drugega razloga »pozabilo« zapažiti svojih 120.000 panjev?!

Oženje in paženje naj nam bo torej nad vse važno opravilo, katerega moramo jeseni, najpozneje pa do pojave prve zalege konec januarja zelo vestno in pravilno opraviti. To je pravilo! Vsako pravilo pa ima sveda tudi izjeme. Izjema v tem primeru so tisti čebelarji, ki imajo res povsem zdrave in zelo močne družine. Takim je morda paženje res drugotnega pomena, vsem ostalim, kateri imajo več ali manj obolele, od poznih gozdnih paš oslabele ali celo nedokrmljene družine, pa bo praviloma paženje odločilno pomagalo prebroditi vseh nevšečnosti, katerim so izpostavljene naše ljubljenske v zimskem času.

Žal ni prostora, da bi n drobneje opisoval vse možne načine paženja in vse materiale, s katerimi je pažiti najboljše. Omejiti se kaže le na naslednje:

1. Če le moreš, zoži prostor, v katerem prezimuješ, na obseg, katerega zasedajo čebele v tem mesecu. (Malo živalnim družinam zoži prostor s pregradno desko, srednje živalne zazimi le v plodišču, oz. v eni nakladi nakladnega panja in le močno živalnim družinam pusti odprto medišče, nakladnemu panju pa polnaklado ali celo naklado z zimsko zalogo.)

2. S paženjem ne prični prezgodaj! Če zapaziš čebele prezgodaj, se začno prepozno gručiti in jih lahko zaloti oster mráz nepripravljene raztresene po satju. Tudi v zelo mrzlih dneh ni dobro pažiti: naše rogoviljenje jih vznemirja prav tako kot vsako drugo motenje.

3. Za paženje uporabljaj materiale, ki so slabi prevodniki toplote, vendar dobro prepuščajo zrak in vlago. Prav tako se izogibaj materialov, ki vlago vlečejo vase. Neprodušno zaprt panj rad moči kot temu pravimo, tj. od zimske gručice izparjena vlaga se kondenzira v obliki kapljic na mrzlih stenah panja, odkoder odteče na dno panja in se tam nabira. Ob nizkih temperaturah ta voda zmrzne v led in nam kaj lahko zamaši žrelo. Na to moramo biti še prav posebno pozorni!

VSEM SODELAVCEM

sporočamo, da smo morali zaradi obsežnega poročila o krmilnem sladkorju številne prispevke odložiti za prihodnjo številko našega glasila.

NOVOTARSTVO V ČEBELARSTVU

FRANCE GUNA

Ne vem, če je še na kakem področju gospodarstva težnja po izumih in iznajdbah tako močna, kot je ravno na področju čebeloreje. Redki so, ki ne bi bili še ničesar izumili ali vsaj kaj malega pre naredili.

Starejši čebelarji se v take stvari ne spuščajo toliko, veliko bolj pa so k temu nagnjeni mlajši. Upravičeno je zapisal dr. Rihar v svoji knjigi: »Na iznajdbe naltimo največkrat pri čebelarjih začetnikih.« Izkušeni veterani so v teh stvareh previdnejši in imajo svoje tehtne premisleke.

Marsikdaj namreč uvajamo »izboljšave«, ki se v praksi slabo izkažejo in nimajo prave vrednosti. Toda nekaterim novatorska žilica ne da miru. Na vsak način bi radi vsaj nekaj doprinesli. Saj včasih res dobimo izboljšave, ki jih na splošno odobravamo in hvaležno sežemo po njih, toda mnogokrat pa gre za stvari, ki morda celo dosti stanejo, nazadnje pa so nam kot nepotrebna navlaka v breme in napoto.

Naš panj je v tem pogledu prestal že dokaj preizkušelj. Starejši čebelarji se gotovo spominjajo, koliko se je pred petdesetimi leti govorilo in pisalo o tako imenovanem »žlebičju«. Danes ga niti ne omenja nihče več.

»Osvetljeni panji« so bili nekaj let zelo privlačen in zanimiv predmet opazovanj in polemik. Mislim pa, da danes ni nikogar več, ki bi z njimi še eksperimentalno, kaj šele v njih čebelaril, čeprav so tiste čase naštevati »velike prednosti« takega panja.

Nek čebelar je kar uspešno čebelaril v žnideršičih, vkljub temu pa je vrtil in vrtil, dokler satnika ni znižal na 20 cm. S tem je seveda panj občutno okrnil, saj vemo, da je žnideršič s svojim satnikom racionalne mere prej premajhen kot prevelik. Kranjič je res moral biti nizek, ker bi se sicer ob dobri paši težko satje potrgalo, — sat v žnideršiču pa ima dovolj opore v okviru in požičani satnici.

Temu nasproti pa moramo priznati, da se včasih kaka navidezno malenkostna sprememba v praksi zelo dobro obnese. Takih primerov je več.

Kovinski drogovi, ki nosijo satje v plodišču in medišču, so bili prvotno za stalno nepremičnino vdelani v stranski steni žnideršiča, zdaj pa so premični, da jih lahko vzamemo ven. To nam pride prav posebno pri čiščenju panja, pa tudi v jeseni, da čim bolj tesno obložimo čebelje gnezdo od zgoraj s plastjem časopisnega papirja.

Okvir z matično rešetko se je pred zazimljenjem zamenjaval s polno desko, kar pa je bilo pri živalnih družinah težko delo; ta okvir je namreč vedno trdno prilepljen s smolo. Zdaj puščamo vse to v panju, kakor je, na rešetko pa lahko položimo ustrezajoče deščice in — gnezdo je pokrito.

Namesto nekdanjih pločevinastih zapahov zastavljamo okenca zdaj z lesenimi prečnimi zapornicami, ki jih zatikamo v vdolbine stranskih sten. Na ta način so okenca trdno in popolnoma zanesljivo zaprta za vsak prevoz.

Iz istega vzroka sem zelo zadovoljen tudi z dvokrilnimi pločevinastimi zapahi za žrela. Izoblikovani so za različne uporabe, ob prevažanju pa se lahko brez najmanjšega vznemirjanja čebel dobro in na hitro zapro.

Ne odobravam pa vsega od kraja, kar se je v teku let preurejalo. »Verande« pri žnideršičih že ne bi maral več. Res, da veranda predstavlja neko zavetno vežico za delavke, ki se vračajo s paše. Pri prevozi se tak panj z lahkoto zapre, tako da je za tovarjenje na zunaj lepo zbravnan brez kakih pomolov ali rilcev. So pa tudi slabe strani. Če žrela posebej ne zapreš s kovinskimi zapahi, je prostor v verandi prava mučilnica za čebele, ki se med vožnjo zgnetejo vanjo. Na to napako je opozarjal že urednik Bukovec. Slabo je zlasti tudi to, da je srednja stena plodišča

toliko tanjša in zato toliko hladnejša, kolikor globlja in višja je veranda. To čebele zelo občutijo. V panjih brez verande se držijo pozimi skoro vedno debele tople sprednje stene, v panjih z verando pa se zimska gruča često potegne nazaj k okencu, kjer jim je relativno topleje. Razume pa se, da je to odvisno tudi od načina odevanja. Zapiranje verande v zimskem času pa je zelo tvegano, če uljnaka stalno ne nadzorujemo.

Vtor za satnico v zgornji latici satnika je prav gotovo potreben, da se satnice bolje pritrdijo, zlasti še, če nanje vsadimo težek roj. Manj važen pa se mi zdi polkrožni žlebiček zunaj zgornje ali celo spodnje latice. Res, da čebele take satnice manj lepijo na strop, res, da se tudi manj tarejo ob čebelarjevih posegih, toda te latice, ki morajo biti na račun žlebičkov znatno debelejše, nam s svojo debelino občutno zmanjšajo koristno površino sata. Pri enem samem satu se bo ta razlika marsikomu zdela malenkost, toda pri devetih satih ali v celem čebelarstvu se pa to gotovo pozna. Mere Žnideršičevega satnika so preračunane pač tako, da jih ne bi smeli utesnjevati niti v zunanjem obsegu niti v notranji svetlobi.

Tudi ameriška žrela smo vpeljali pri žnideršičih, a kolikor vem, se le malo uporabljajo. Nekateri jih odpro samo enkrat na leto, to je na dan prvega izleta, ko postržejo mrtvice iz panjev. Marsikdo pa jih sploh nikoli ne odpre, saj normalno žrelo (10—12 cm) čebelam skozi vse leto popolnoma zadostuje. Ob tesnem žrelu se tudi bolje počutijo kot ob širokem. Mislim torej, da bi ameriško žrelo lahko brez škode popolnoma opustili.

Naj omenim še »begalnico«! To je bil navpičen predor skozi prednjo steno žnideršiča, po katerem naj bi se nam bile čebele pred točenjem kar same od sebe umaknile s polnega satja v medišču doli v plodišče. Teoretično bi to kar šlo, v praksi pa se je do zdaj pri odvzemanju medenih satov vendar najbolje izkazalo omelo v zvezi s sipalnikom, medtem ko je ostala begalnica le pobožna, a neizpolnjiva želja.

Vidimo, da res ni vse ziato, kar se sveti. Zato ne pretiravajmo! Levstik je zapisal: »Čas je veter, ki zrno ohranja, pleva pa razpiha.« Toda ta veter često mnogo stane. Pri nas marsikaj preizkusimo, da naposled vržemo denar proč. Prav, da se naš panj izpopolnjuje. Žnideršič sam je zapisal, da se sleherno človeško delo nepopolno. Stremljenje za popolnejšim je torej utemeljeno. Toda naša iskanja naj vodi resnična potreba. Ne izum zaradi izuma samega, temveč vedno le zato, da z njim res nekaj pridobimo!

JAVNA ZAHVALA

Pri prevozu čebel iz Gornjih Ležec v Lokve v Gorskem Kotarju je med prevozom po železnici zmanjkalo električnega toka, tako da smo nemočni stali na odprti progi med skalovjem v najhujši vročini do 13. ure. Vsi trije čebelarji smo zadušili vse čebele delno, tretjino pa popolnoma.

Ob tej nesreči nam je nesebično ponudil pomoč Ivan Krajnc, šef železniške postaje v Volčji dragi. Takoj nam je prepeljal rezervne družine iz Volčje drage v Lokve. Vsakemu je še daroval dve družini iz štirisatarjev; skupno torej šest družin.

Za tovarništvo in pomoč se mu javno zahvaljujemo in ga postavljamo za zgled vsem čebelarjem Slovenije, posebej čebelarjem našega društva v Novi Gorici.

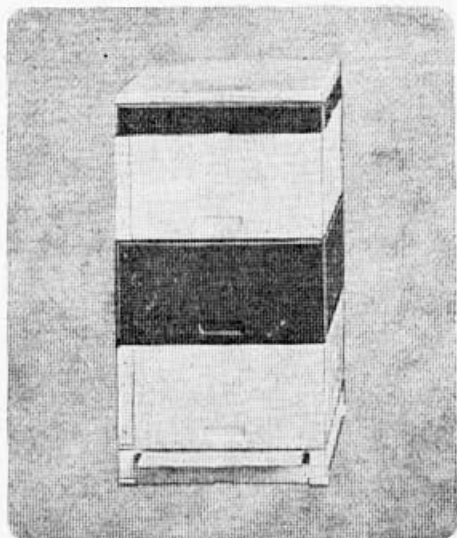
Milan Bergoč
Dominik Gregorič
Žarka Vodopivec

PANJI IZ PLASTIČNE MASE

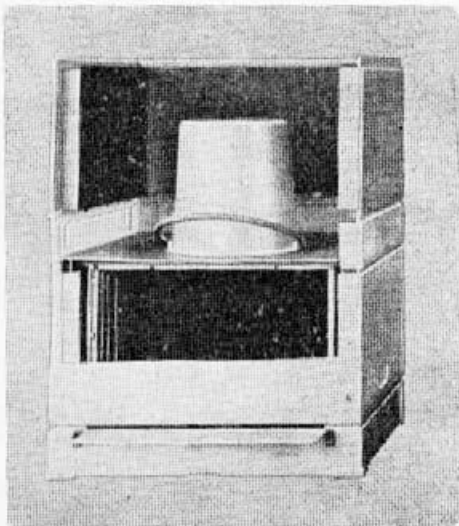
M. MENCEJ

Na razstavah v tujini srečujemo zadnje čase vse pogostejše panje iz umetne mase. Predvsem se v Avstriji navdušujejo za take panje, ki jih tudi serijsko izdelujejo. Ker pa tak panj vedno bolj prodira tudi v sosednje države (Madžarska, Romunija in Češkoslovaška) in izpodriva, kakor trdijo, tradicionalni leseni panj, bo prav, da na kratko seznanimo tudi naše bralce s tem panjem, predvsem pa še z utemeljevanjem prednosti tega panja.

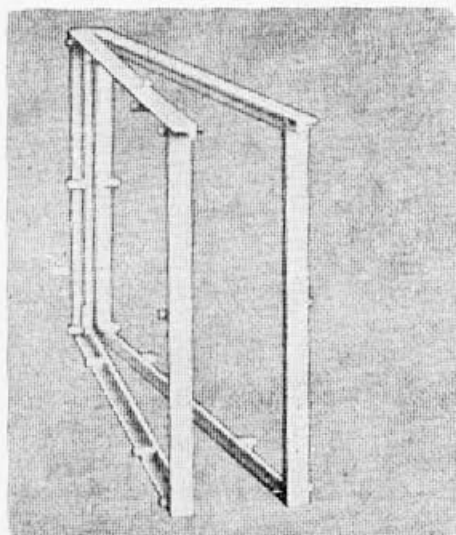
Poglejmo najprej, kako izgleda panj.



Zunanji izgled panja



Notranji izgled s krmilno posodo.



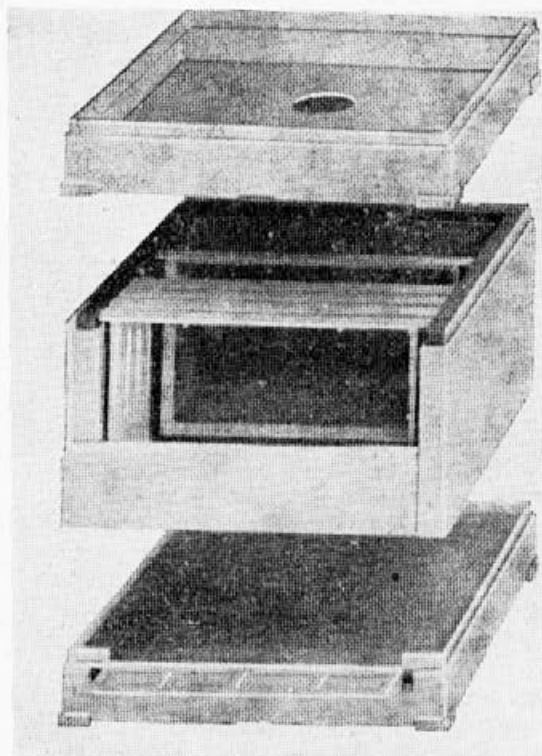
Satniki so sestavljeni iz dveh delov, ki sta med seboj pritrjena s kovinskimi kljukicami in se lahko poljubno širita.

Proizvajalci in nekateri uporabniki tega panja poudarjajo in utemeljujejo njegove prednosti z naslednjim:

Z napredkom splošnega gospodarstva bo moglo čebelarstvo stopati z njim v korak le, če bo izbralo najbolj racionalen način čebelarjenja. Eden od teh dejavnikov pa je tudi panj. Te splošne ugotovitve so služile za izhodišče uvajanja tega panja. V Avstriji so več let preizkušali umetno snov Polystyrol in so končno začeli 1964. leta s serijsko proizvodnjo na podlagi preizkušene panja, ki naj bi najbolj ustrežal sodobnemu čebelarstvu. Prednosti panja iz nove snovi pa naj bi bile naslednje: cenejša proizvodnja, se pravi pocenitev panja, večja gospodarnost, snov je homogenejša kot les, zanesljivejša glede lomljenja ali pokanja, panj je lahko prenosljiv, za nakladanje in razkladanje je primernejši, zagotovljena je izredna izoliranost, razni insekti so nemočni pri razkrajanju, ni potrebne nobene zaščite pred vetrovi, lahko ga je čistiti in umivati, posamezne dele je lahko zamenjati, nadomestni deli so pa enostavni in cenen.

Nedvomno je pri tem navedenih dosti tudi reklamnih lastnosti in prednosti, je pa marsikaj tudi upoštevanja vredno.

In še nekaj o cenah za posamezne dele tega panja.



Pokrovček za krmljenje izpolnjuje odprtino nad gnezdnom, ki lahko hkrati služi tudi za izolacijo. Tako ga lahko med prevažanjem odstranimo

Krmilna posoda stane Asch 18,50 (8,89 din).

Matična rešetka je iz Polyethylena, ki jo je lahko odstraniti. Asch 6,50 (3,92 din).

Okvirji imajo dvojne stene, med katerima je 28 mm penaste snovi. Vsako steno pa lahko zamenjamo s par prijemi. Naklada je tako napravljena, da ustreza podnebnim razmeram družine-carnice čez zimo. Močnejše družine prezimujejo v dveh nakladah.

En okvir stane Asch 130 (42,50 din).

Satniki so po Asch 6,50 (3,92 din).

Standardno dno je masivno, izolirano s 60 mm debele penaste mase med zaščitno zunanjo steno in notranjo steno dna. Cena Asch 77 (37,02 din).

Panj s standardnim dnom in dvema okvirjema stane Asch 385 (158,11 din).

Morda bi bilo umestno, da bi tudi pri nas nekdo preizkusil tak panj, predvsem še ker cena za panj ni pretirana.

OJAČEVANJE DRUŽIN S PAŠNIMI ČEBELAMI

JULIJ MAYER

V sodobnem čebelarstvu se vedno močneje uveljavlja spoznanje, da so le močne družine rentabilne, se pravi, da le od močnih družin čebelar lahko pričakuje zadostnega donosa medu. Zato imajo čebelarji za vsakim panjem, ki je namenjen izkoriščanju paše, tudi rezervno družino. Iz te rezervne družine jemlje čebelar pašne čebele in občasno tudi pokrito zalega, da z njimi ojačuje pašne plemenjake.

Dr. WAHL je v 8. številki Allgem. d. IZ iz leta 1969 zapisal, da so čebelarji v južnem delu Zvezne republike Nemčije uvedli ojačevanje pašnih plemenjakov s pašnimi čebelami naravnost sistemsko. Za vsak tak plemenjak imajo rezervno družino (narejenca), ki sedi na 10—12 satih iste mere. Normalno prezimujejo ti narejenci v medišču. Pred odhodom na pašo premestijo narejenca v rezervne panje in jih postavijo začasno ob čebelnjak. Na ta način dobijo plemenjaki vse pašne čebele iz rezervnih panjev in gredo ojačeni na pasišče. Rezervni panji ostanejo na domačem pasišču, se pod skrbnim čebelarjevim varstvom lepo razvijejo in oddajo plemenjakom za gozdno pašo še pokrito zalego. Matice zamenjujejo po dveh letih, se pravi v tretjem letu njenega življenja. V praksi se je tak način čebelarjenja dobro obnesel.

Vendar je pri takem ojačevanju potrebno upoštevati določena pravila, če hočemo doseči zaželeni uspeh. O tem vprašanju razpravlja F. ZIKOWSKY v reviji Bienenvater 11/1969. Ker so izvajanja izredno zanimiva, jih prinašam v prostem posnetku za naše čebelarje.

Predvsem se moramo pri ojačevanju s starimi, to je s pašnimi čebelami zavedati, da tako ojačevanje prinaša še enkrat več medu le od istočasne paše, ne pa od poznejših paš, ker traja pomoč ojačevanja le kratek čas. Zaradi večjega dotoka medicne v panj so mlade čebele močneje zaposlene tako s prenašanjem sladke tekočine kot z njeno predelavo v zoreči med. Pri tem pa se aktivirajo krmilne žleze mladice in v panju se pojavlja več krmilnega soka, kar povzroča, da matica obilneje zalega. Tako se gnezdo širi in družina se naglo množi.

Avtor članka je z lastnimi poskusi ugotovil, da prinese s starimi čebelami ojačena družina iz trenutno obstoječe paše več kot še enkratno količino medu! Dne 15. maja je normalno močni družini dodal pašne čebele. Po 14 dnevih je točil. Iz kontrolnih neojačenih panjev je v poprečju dobil 67 funtov medu, iz ojačenih panjev pa po 174 funtov. To pa predstavlja 260 %-no povečanje donosa, ki gre izključno na račun te prve paše, ker traja vpliv ojačevanja komaj 20 dni. Japonski čebelarski znanstvenik SAKAGAMI je z natančnim trudopolnim delom ugotovil, da je poprečna starost čebel le 30 dni. Nekako 10 dni se mladice ukvarjajo z raznimi deli v panju in 20 dni ostane za nabiranje sladke medicne in peloda. Zaradi tega kratkotrajnega vpliva je ojačevanje s pašnimi čebelami le takrat na mestu, ko je treba izkoristiti sicer kratkotrajno toda izdatno pašo. Poleg tega na ta način ojačimo tudi tiste sicer močne panje, ki pa so v pomladanskem razvoju zaostali in niso dosegli viška razvoja pred krajevno glavno pašo.

Panji, ki jih je avtor ojačil s pašnimi čebelami, so prinesli za tretjino več medu od kontrolnih panjev. To se pravi, da je tudi za tretjino več pašnih čebel letalo na nabiranje. Iz prakse navaja tale primer:

4. aprila izletavajo čebele iz panja št. 32 zelo slabo. Ob pregledu ugotovi, da ima panj le pokrito zalego in to le na 2 satih, mlade nepokrite zalege ni.

7. aprila ugotovi, da je panj št. 46 brezmatičen, zato prestavi vse sate s čebelami iz tega panja v panj št. 32.

10. aprila je po treh deževnih dnevih zopet lepo in čebele močno letajo. Tudi iz panja št. 32 izletava mnogo čebel, toda s paše se jih malo vrača. Zato se pa pred žrelom panja 46 nabira vedno večja kopica pašnih čebel, ki silijo skozi zaprto žrelo v panj. Čebele razburjeno begajo sem ter tja in kmalu pride ena do dosedanjega panja — dvigne zadek in začne na vso moč pahljati s krili. (Ta vsem čebelarjem znani pojav bi imenoval z novim izrazom »ritkanje«. Čebele »ritkajo«, dvigujejo zadke in pahljajo. Ali ve kdo pravi slovenski izraz? Prosim, pomagajte, stari praktiki!). Kot na skrivnostni ukaz se dviguje zadek za zadkom in cela kolona čebel se pomika skozi žrelo v panj št. 45. V panju 32 so ostale le mladice iz panja 46!

10. maja: V panju 32 zaseda družina 8 satov, zalego ima na 7 satih.

10. junija točenje: Iz št. 32 je čebelar dobil 9,5 kg medu. Povprečni donos na panj v tem čebelnjaku je 10 kg. Panj št. 45 pa je imel 20,5 kg čistega medu! Več pašnih čebel — večji pridelek.

Kaj pa se dogaja v panju, ki izgubi pašne čebele? Profesor K. FRISCH je z dobro premišljenim poskusom pokazal, kaj se dogaja ob takih prilikah.

Panj stoji osamljen na podstavku. Družina je močna, v sredini poteka med sati pokončna matična rešetka, ki zapira matico v prednjo polovico panja (plodišče), medtem ko je druga polovica panja dostopna tudi čebelam (medišče).

Lepega dne je zjutraj zamenjal rešetko s tanko ločilno deščico in panj zasukal za 180°, da je bilo žrelo sedaj zadaj. Čebele niso opazile, da je panj zasukan, veselo so letale skozi žrelo na pašo. Orientirale se niso, ker niso čutile potrebe. S paše so se normalno vračale na staro mesto in tako prišle v medišče. V najkrajšem času so bile vse pašne čebele v tej polovici panja. V drugi polovici, to je v plodišču, pa so ostale same mladice. Še pred večerom so začele mladice metati mlado zalego iz celic in so jo zmetale na dno panja. Naslednji dan je bila vsa nepokrita zalega iztrgana iz satja.

In vzrok? V celicah je vendar dovolj svežega medu in obnožine, ki je mladim na voljo. Že res, ampak za pripravljanje krmilnega soka je potrebna še voda! Te pa v tej polovici panja ni bilo, ker so vodonosilke avtomatično priletele v medišče!

Dober nauk za čebelarje, ki razmnožujejo z narejenci. Iz teh izletijo stare čebele, zato moramo panjem dodajati redko sladkorno raztopino, da z njo nadomestimo vodo!

OPOZARJAMO

vsa čebelarska društva, čebelarske družine in tudi posamezne člane ter naročnike našega glasila, da se bo članarina (naročnina), zaradi podražitve raznih uslug, posebno pa tiska, ki se je podražil že od 3. zvezka letošnjega letnika za približno 50 odstotkov, povišala od dosedanjih 20 dinarjev na 30 din, 25 din na 35 din in za inozemstvo od 30 do 40 dinarjev. O tem je sklepal UO na predlog IO. Upoštevajte to, prosimo, pri zbiranju članarin oziroma nakazilu za leto 1971.

Uprava SČ

KAKO JE S KRMILNIM SLADKORJEM

Poroča

tajnik Boris Modrijan, predsednik komisije za preskrbo čebelarjev s sladkorjem za zimsko krmljenje čebel na seji upravnega odbora ZČDS dne 18. 10. 1970.

Spominjamo se še žolčne razprave, ki je potekala lansko jesen ob delitvi krmilnega sladkorja za zimsko krmljenje čebel in na razpravljanje o tej delitvi na občnem zboru Zveze 22. marca letos, ki nikakor ni bila v čast naši organizaciji. Upali smo takrat, da bo ta akcija potekala letos v redu, a žal moramo ugotoviti, da smo se spet ušтели. Da bi bili naši člani točno seznanjeni o poteku naših prizadevanj za zagotovitev krmilnega sladkorja, bom v svojem poročilu izčrpen, poročilo pa bo zato precej obširno.

Naš izvršni odbor je že na seji dne 10. 11. 1969 sklenil zahtevati, da bi v prihodnje delila sladkor čebelarjem v Sloveniji izključno naša Zveza. O poteku razdeljevanja sladkorja v letu 1969 in o tej akciji v letu 1970 pa sta na svojih sejah razpravljala tudi upravni odbor in sekretariat Saveza pčelarskih organizacij Jugoslavije (SPOJ). Tako je UO SPOJ na seji dne 9. 12. 1969 ugotovil nerednosti, ki so se dogodile v posameznih republikah pri razdeljevanju sladkorja jeseni l. 1969 in sklenil zahtevati, da se vsa količina krmilnega sladkorja v letu 1970 dodeli izključno SPOJ. Sekretariat SPOJ pa je na seji dne 12. 1. 1970 povzel sklep UO, da se ves sladkor dodeli SPOJ, ki bi ga razdelil republiškim čebelar-skim organizacijam po številu čebelnih panjev. Te naj bodo osnovni nosilci nadaljnje delitve sladkorja čebelarjem. Sekretariat je želel dobiti od republiških organizacij pismene izjave, da se strinjajo s to zahtevo, da bi tako imel oporo pri uveljavljanju te zahteve pri pristojnih organih. Hkrati naj te organizacije svojo zahtevo tudi utemelje. Poslovno udruženje za čebelarstvo Jugoslavije v Beogradu naj bi dobilo samo toliko sladkorja, kolikor ga potrebujejo njihove organizacije »pčelarskih društva«.

Naša Zveza je zato dne 30. 1. 1970 poslala SPOJ dva dopisa, št. 63 in 63/1.

Prvi se glasi:

»Izvršni odbor Zveze čebelarских društev Slovenije je na seji dne 10. 11. 1969 sklenil zahtevati, da se dodeli v letu 1970 in naslednjih letih sladkor za krmljenje čebel čebelarjem LR Slovenije izključno Zvezi čebelarских društev za Slovenijo v Ljubljani. Zveza že 72 let sodeluje s slovenskimi čebelarji. S številnimi tečaji in predavanji ter z 72-letnim izdajanjem časopisa Slovenski čebelar pospešuje čebelarstvo prosveto in znanje ter skrbi za zatiranje čebelnih kužnih bolezni na Slovenskem. Ker ima v evidenci vse slovenske čebelarje, lahko le Zveza zagotovi pravično in enakomerno razdelitev krmilnega sladkorja med vse slovenske čebelarje.

Zveza čebelarских društev za Slovenijo zato odločno odklanja poskuse Poslovnega udruženja za pčelarstvo Jugoslavije v Beogradu, da bi to Udruženje ali kdorkoli drug delil krmilni sladkor slovenskim čebelarjem.

Sekretariat SPOJ prosimo, da usvoji stališče Zveze glede delitve krmilnega sladkorja in da pri pristojnih organih posreduje, da bodo izdali rešitev, ki bo v skladu s stališčem naše Zveze.«

V drugem dopisu navajamo:

»V zvezi z zadnjim odstavkom zapisnika Sekretariata SPOJ z dne 12. 1. 1970 prilagamo poseben dopis, naslovljen na SPOJ, s katerim zahtevamo, da bi se poverila distribucija krmilnega sladkorja za potrebe slovenskih čebelarjev izključno naši Zvezi. Števila panjev slovenskih čebelarjev ne navajamo, ker je še v teku akcija novega popisa panjev, ki bo predvidoma končana do sredine marca meseca tega leta. Na ta način bomo imeli povsem realne podatke, ki jih bomo lahko uporabili pri zahtevi potrebne količine krmilnega sladkorja. Da bi mogla potekati distribucija sladkorja povsem v redu in pravočasno, bi bilo potrebno, da bi bil krmilni sladkor zagotovljen vsaj do 30. junija t. l. Zato vas prosimo, da bi skušali doseči pri pristojnih organih pravočasno zagotovitev sladkorja.

V zapisniku seje UO SPOJ z dne 9. 12. 1969, v predzadnjem odstavku točke II (stran 4) je navedeno, da se SPOJ »slaže, da se i Poslovnem udruženju da kontingent sečera ali samo onoliko koliko u njihovim pčelarskim organizacijama ima pčelarskih društava«. Ni nam jasno, kaj pomenita besedi »pčelarskih društev«. Ali so to pčelarska društva kot organizacije ali pa pčelinja društva. Ako imata besedi pomen pčelinjih društva, je stvar v redu. Ako pa naj imata besedi pomen organizacije, moramo SPOJ opozoriti, da so na območju SR Slovenije vsa čebelarstva društva organizirana izključno v Zvezi čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani. Zato Poslovno udruženje ne more dobiti na račun čebelarških društev v Sloveniji nobenega sladkorja. Razen tega pa so menda lahko organizirane v Poslovnem udruženju le gospodarske organizacije.

Informiramo vas pa, da nudita Zavod za čebelarstvo v Ljubljani in Čebelarški obrat Mirošan Agrokombinata Zalec krmilni sladkor čebelarškim društvom, čebelarškim družinam in posameznim čebelarjem v Sloveniji. Z njimi skušata sklepiti pogodbe za dobavo krmilnega sladkorja. Na tej podlagi bi morda skušala prikazati ta društva, družine, poedince, kot svoje kooperante in potem sama ali potom Poslovnega udruženja zahtevati gotovo količino sladkorja. Poudarjamo pa, da lahko dobita Zavod in Mirošan sladkor sama ali potom Poslovnega udruženja le za čebelne panje, ki so njuna last. S svojim današnjim delom pa oba posegata v našo organizacijo.

Opozorili smo SPOJ na prednjo okolnost zato, da bo mogel SPOJ pravilno reagirati, ako bi morda kdorkoli hotel staviti zahteve po krmilnem sladkorju, ki niso v skladu s prednjimi pojasnili.

Izgleda, da SPOJ teh dopisov takrat še ni prejel, ker je z dopisom Br. 57, z dne 4. 2. 1970 ponovno sporočil svoje stališče glede razdeljevanja sladkorja in zahteval, da do 11. februarja sporočimo, da odobravamo njihovo stališče. Zato smo SPOJ dne 11. 2. 1970 pod št. 97 v priporočenem pismu sporočili:

»Prejeli smo vaš dopis Br. 57, z dne 4. 2. 1970 in vam sporočamo, da povsem soglašamo z vašo zahtevo, da se vsa količina sladkorja za krmiljenje čebel v letu 1970 dodeli SPOJ in z utemeljitvijo zahtev pod točkami 1 do 3 dopisa.

Z našim dopisom št. 63 od 30. 1. 1970 smo vam sporočili našo zahtevo, da se v letu 1970 in naslednjih letih dodeli vsa količina krmilnega sladkorja, potrebnega slovenskim čebelarjem, izključno naši Zvezi. Hkrati smo našo zahtevo dovolj tehtno utemeljili in odklonili vsak poskus Poslovnega udruženja po delitvi sladkorja slovenskim čebelarjem.

Z dopisom št. 63/1 istega datuma, smo SPOJ tudi informirali, da Zavod za čebelarstvo v Ljubljani in Čebelarški obrat Mirošan nabirata naročila za krmilni sladkor. Zato je nujno potrebno, da ne dobita ne Zavod za čebelarstvo ne Mirošan niti najmanjše količine sladkorja za prodajo slovenskim čebelarjem. Preteklo leto jima je Poslovno udruženje izposlovalo po 50 ton sladkorja.

Glede nepravilnosti pri delitvi krmilnega sladkorja, do katerih je v letu 1969 prišlo, pripominjamo, da je na eni strani bila nepravilnost že to, da je bilo naši Zvezi proti prvotnemu dogovoru odvzetih 90 ton sladkorja, ko je bil kontingent 550 ton znižan na 460 ton v korist Zavoda in Mirošana, ki nimata nobenih svojih članov in sta zato nujno morala deliti sladkor tudi našim članom. Ne glede na to pa bi tudi količina 550 ton ne zadostovala. Z dodelitvijo sladkorja Zavodu in Mirošanu je bila ustvarjena možnost, da bi nekateri čebelarji mogli dobiti sladkor po dveh linijah, dočim so mnogi ostali brez njega. To povzroča veliko nevoljo pri prizadetih čebelarjih, naši Zvezi pa številne težave. Na drugi strani pa distribucija, ki smo jo s pogodbo poverili podjetju Medex, nikakor ni bila opravljena v skladu z našimi navodili. To je povzročilo med prizadetimi čebelarji veliko razburjenje in ostra kritika je našla pot tudi v slovenski tisk.

V gori omenjenem našem dopisu smo vam tudi sporočili, da bomo mogli navesti število panjev, ki jih imajo naši čebelarji, do sredine marca t. l., ker ste nam pa med tem stavili zelo zgoden rok — 11. 2., smo morali manjkajoče podatke zahtevati od društev in družin telegrafskim putem, pa vam sedaj sporočamo, da imajo slovenski čebelarji skupno 112.330 naseljenih panjev. V tej številki niso zajeti panji Zavoda in Mirošana, ki nam nista dala svojih podatkov.

Zaradi akcije Zavoda in Mirošana pa smo dne 20. 2. 1970, pod št. 97/1, SPOJ sporočili, da »Zavod in Mirošan z okrožnicami in z osebno propagando pridobivata med našimi organiziranimi člani naročnike za krmilni sladkor.

Da bi mogli njuno delovanje preprečiti, Vas prosimo za sporočilo, ali je SPOJ uspel s svojo zahtevo v tem, da bodo SPOJ in republiške čebelarške organizacije delile krmilni sladkor in kakšna količina sladkorja je bila odobrena. Vaše sporočilo bi želeli dobiti do 27. t. m., ker ima UO naše Zveze, ki ga sestavljajo predstavniki vseh čebelarških

društev Slovenije, dne 1. marca t. l. sejo. Seveda nas tudi zanima, ali je morda Poslovnemu udruženju vendarle uspelo zagotoviti jima kako količino sladkorja.»

Odgovora na ta dopis nismo prejeli, pač pa pozneje prepis dopisa, ki ga je SPOJ dne 2. 3. 1970, pod Br. 31, poslal Zveznemu sekretariatu za gospodarstvo, sektor za sistem in režim, v katerem navaja, da je dodelitev sladkorja pomoč čebelarjem za napredek te kmetijske panoge, da je pri razdeljevanju treba preprečiti možnost prekomernih zaslužkov in nepotrebne posrednike, ker je to v škodo našega čebelarstva. Nepravilnosti, ki so se pri tem dogajale, je mogoče preprečiti le tako, da se dodeli ves sladkor samo SPOJ in čebelarskim društvenim organizacijam, ker le te lahko pravilno razdele sladkor. V dopisu tudi navaja, da je bil lani sladkor dodeljen SPOJ in Poslovnemu udruženju, s čimer so bili ustvarjeni neugodni pogoji za razdelitev sladkorja.

Takoj po občnem zboru naše Zveze, dne 22. 3. 1970, smo dne 23. 3. 1970, pod Št. 225, poslali SPOJ tale dopis:

»Na rednem letnem občnem zboru Zveze čebelarskih društev za Slovenijo dne 22. marca 1970 v Ljubljani je bil soglasno sprejet sklep, da naj se v prihodnje razdeljuje krmilni sladkor za čebele za potrebe slovenskih čebelarjev izključno le po naši republiški organizaciji (Zvezi). Samo Zveza ima namreč evidenco o vseh čebelarjih, organiziranih 7.739 (88 %) in neorganiziranih 967 (12 %) s skupaj 120.000 panji. Le na ta način bodo odpadle napake pri razdeljevanju in bo sladkor lahko pravično razdeljen.

S sprejetjem tega sklepa so neveljavna vsa naročila za krmilni sladkor po drugih organizacijah, ki so jih sklenile z našimi člani oziroma našimi organizacijami. SPOJ zato naprošamo, da odločno zastopa tak sklep našega najvišjega organa pri vseh za to pristojnih državnih in družbenih organih.»

O tem dopisu smo obvestili tudi Poslovno udruženje.

Nekako v odgovor na ta naš dopis smo prejeli prepis dopisa, ki ga je SPOJ poslal Zveznemu sekretariatu za gospodarstvo, sektorju za sistem in režim, dne 23. 3. 1970, pod Br. 31. V tem dopisu sporoča, kako je bil lani razdeljen sladkor po republikah in kakšne nepravilnosti so se pri tem dogajale. V dopisu navaja, da mora SPOJ ščititi interese čebelarjev, ker gospodarske organizacije tega ne delajo. Čebelarski proizvodi da imajo skoro vedno enako ceno, dočim cene čebelarskih potrebščin nenehno rastejo. Zato čebelarstvo pri nas ne samo da stagnira, ampak celo nazaduje. Zato SPOJ prosi, da Sekretariat na vse njegove dotedanje ustne in pismene predstavitve dodeli sladkor njemu.

Skoro sočasno pa je Sekretariat s svojim dopisom Br. 3377/1, z dne 18. 3. 1970 naprosil SPOJ, da mu čimprej sporoči, kolika naj bi bila cena sladkorja, kako naj bi se sladkor delil, da bi bil enakomerno porazdeljen v vsej Jugoslaviji in kakšna jamstva bi bila potrebna zahtevati, da bo sladkor porabljen le za prehrano čebel.

SPOJ je zahtevane podatke, sestavljene po že prejšnjih predlogih republiških čebelarskih zvez, sporočil Sekretariatu za gospodarstvo z dopisom Br. 31 dne 27. 3. 1970. Ta odgovor nam je SPOJ poslal v prepisu dne 18. 4. 1970, pod Br. 74 in hkrati sporočil, da so zadevo večkrat urgirali, da pa jim je bilo v Sekretariatu rečeno, da še ni pripravljen njihov predlog za Zvezni izvršni svet, da pa bo to storjeno v kratkem.

Sekretariat SPOJ je nato imel sejo dne 24. aprila t. l. Ugotovili so, da kljub njihovim predlogom in zahtevam še ni izkristaliziran predlog za ZIS. Obljubljeno jim je celo bilo, da bodo njegovi organi sprejeti na Sekretariatu, vendar se to ni zgodilo. Na seji istega Sekretariata dne 13. 6. 1970 pa so sporočili, da bo vprašanje sladkorja rešeno v prihodnjih 20 do 25 dneh. Zapisnik o tej seji nam je bil poslan dne 19. 6. 1970, pod Br. 78. V zapisniku je rečeno, da naj bodo republiške zveze pripravljene na rešitev problemov, ki se bodo pojavili v zvezi z razdeljevanjem



Na gornjegrajskem čebelarškem prazniku so živahno razpravljali tudi o krmilnem sladkorju.

sladkorja. Čim bo izdana rešitev, bo sklicana seja UO SPOJ. Vendar smo še dober mesec morali čakati na rešitev, od katere smo si mnogo obetali.

Na seji Zveznega IS, ki je bila dne 23. julija, je potem Svet proučil zahtevo, da se omogoči nabava sladkorja za prehrano čebel po uvoznih cenah. Pod Br. 819, z dne 29. 7. 1970 je potem ZIS sprejel tele sklepe:

»1. Zvezni direkciji za rezerve prehranskih proizvodov se naroča, da od blagovnega kontingenta 30.000 ton sladkorja, določenega za uvoz v l. 1970, ki je namenjen za reprodukcijo, oziroma od blagovnega kontingenta, ki bo za ta namen določen za leto 1971, proda 2.500 ton sladkorja, ki bo uporabljen za prehrano čebel v panjih s premičnim satjem.

Količino sladkorja po prednjem odstavku bo Direkcija v obliki avansa dobavila koristnikom iz tržnih blagovnih rezerv s tem, da jih nadomesti po izvršitvi načrtnega uvoza.

2. Sladkor po toč. 1 teh sklepov bo Direkcija prodala po ceni 1,40 din za kg franko skladišče Direkcije.

3. Direkcija bo v soglasju z Zveznim zavodom za cene, a po predhodno dobljenem mišljenju SPOJ določila maloprodajno ceno, po kateri bo sladkor prodajan čebelarjem oziroma način oblikovanja cene.

4. V okviru Zvezne gospodarske zbornice bodo SPOJ in republiški ter pokrajinski sveti, oziroma društva čebelarških organizacij določili dogovorjena merila za razdeljevanje sladkorja čebelarškim organizacijam in posameznim čebelarškim proizvajalcem, količino sladkorja, ki bo prodajan na panj, delež za posamezne republike in pokrajine, dokumentacijo, ki jo bo treba voditi zaradi kontrole in druge pogoje za prodajo sladkorja v soglasnosti s pogoji, ki so določeni s temi sklepi.

Pogoji prodaje sladkorja, ki so določeni po odredbi 1. odstavka te točke, so sestavni del teh sklepov.

5. SPOJ oziroma republiški in pokrajinski sveti, oziroma društva čebelarских organizacij bodo odredila organizacije, ki bodo razdelile sladkor čebelarjem — končnim koristnikom.

6. Direkcija bo zadolžila organizacije, ki bodo določene za razdelitev, s pogodbo:

a) da se bodo držale pogojev in kriterijev, ki jih bodo določile organizacije iz t. 5 teh sklepov;

b) da lahko sladkor prodajajo samo organizacijam in posameznim čebelar-skim proizvajalcem, ki imajo panje s premičnim satjem po pogojih, določenih po točkah 2 do 4 teh sklepov in to na podlagi potrčila organa občinske uprave, pristojnega za kmetijstvo, o številu takih panjev, ki jih kupec koristi oziroma poseduje;

c) da sladkorja iz t. 1 teh sklepov ne morejo prodajati niti posojati drugim organizacijam ali osebam.

7. Zveznemu tržnemu inšpektorju se naloži, da s kontrolo zavaruje namensko uporabo sladkorja iz t. 1 teh sklepov.

O svoji rešitvi je ZIS obvestil Zvezni sekretariat za gospodarstvo, Zvezno direkcijo za rezerve prehranskih proizvodov in Zvezno tržno inšpekcijo.

Overilni prepis prednjih sklepov ZIS je Direkcija za rezerve prehranskih proizvodov poslala SPOJ. O tem sklepu je SPOJ takoj telefonično obvestil našo Zvezo, nato pa nam z dopisom Br. 79, z dne 12. 8. 1970, ki smo ga prejeli 13. 8. 1970, poslal prepis rešitve ZIS in osnutek pogojev za razdelitev sladkorja. V dopisu nas prosi, »da proučimo tako rešitev ZIS, kakor tudi pogoje za razdelitev sladkorja, da bi mogli na seji UO SPOJ izdelati naš predlog za razdelitev sladkorja, ki ga moramo čim hitreje dostaviti Zvezni direkciji za rezerve prehranskih proizvodov.

»Seja UO SPOJ bo v četrtek, 20. 8. 1970 v Beogradu na Veterinarski fakulteti (Bulvar Jugoslovenske Armije br. 18) v laboratoriju za biologijo s pričetkom ob 9. uri. Dnevni red se je:

1. Distribucija sladkorja za prehranjevanje čebel v letu 1970 in pogoji za to razdelitev;

2. vprašanje razširitev mreže čebelarских organizacij in predlogi v tem smislu;

3. razno.

Prosimo vas, da obvestite o tej seji člane UO SPOJ iz vaše Zveze in o materialu, ki vam ga dostavljamo, da bi bili z njim seznanjeni.

Osnutek pogojev, po katerih naj bi porazdeljevali krmilni sladkor, je vseboval tudi razdelilnik, po katerem naj bi bila razdeljena kvota 2.500 ton po republikah. Ker se nismo strinjali s količino 511 ton, ki naj bi jo dobila Slovenija, smo še isti dan odposlali SPOJ dopis št. 435, tele vsebine:

»Na dopis Br. 79, z dne 12. 8. 1970, s katerim nas obveščate o dodelitvi celotne količine krmilnega sladkorja SPOJ, sporočamo naše zadovoljstvo in vam hkrati čestitamo k doseženemu uspehu.

Glede razdelilnika krmilnega sladkorja, ki ga je sestavil Sekretariat SPOJ pa sporočamo, da se z njim nikakor ne strinjamo, in sicer:

1. ker se nam z razdelilnikom dodeljuje manj sladkorja kot ga je Slovenija prejela v letu 1969,

2. ker je razdelilnik sestavljen na podlagi statistike, ki za Slovenijo nikakor ni v skladu z današnjim stanjem.

ad. 1. V letu 1969 je Slovenija prejela 560 ton sladkorja in to: Zveza čebelarских društev za Slovenijo 460 ton, Zavod za čebelarstvo v Ljubljani 50 ton in Mirošan v Žalcu

50 ton, skupno torej 560 ton. Ker razdelilnik predvideva za našo Zvezo samo 511 ton, bi Slovenija dobila letos 49 ton sladkorja manj kot lani.

ad 2. Statistika, ki je podlaga razdelilniku, je vsekakor zastarela in vprašanje je, kdo jo je sestavljal in na podlagi katerih podatkov. Za Slovenijo je nikakor ne moremo priznati, saj so podatki, s katerimi razpolagamo, povsem realni in so sad dolgotrajnih naporov vseh naših čebelarških družin, društev in naše Zveze. Mogoče bi se s to statistiko utegnili strinjati ena ali druga republika, v kateri čebelarška organizacija še ni podrobno izvedena, nikakor pa se z njo ne more strinjati naša Zveza, v kateri je organizacija skorajda popolna.

Februarja meseca smo vam sporočili, da imamo v Sloveniji 112.330 naseljenih panjev. Ker pa so po odrejenem roku prihajale še kasnejše prijave, se je število panjev dvignilo na 118.505. V tem številu pa še ni všteti 240 panjev Zavoda za čebelarstvo in 840 panjev Mirosana, ki sta lani dobila sladkor od Poslovnega udruženja, dočim jima bo morala letos dodeliti sladkor naša Zveza, saj iz rešitve ZIS ni razvidno, da bi bil dodeljen Poslovnemu udruženju poseben kontingent sladkorja.

V vaši prilogi št. 1 pod I navajate, da bo vsaka republika dobila približno po 5 kg sladkorja na panj, Slovenija pa 7.607 kg. Količino 7.607 kg na panj bi z ozirom na to, da za vso državo odrejeni kontingent 2.500 ton nikakor ni zadosten, še nekako akceptirali. Ker pa je danes v Sloveniji skoro 120.000 panjev, pride po odrejeni količini 511 ton na panj komaj 4,20 kg sladkorja. Pripominjamo, ne da bi hoteli polemizirati, da je po razdelilniku dodeljen BiH kontingent 314 ton, torej 178 ton več kot lani, ko je ta znašal 135 ton, a je še pri tej količini ostalo neprodanih 20 ton. Tudi Medoprodukt v Subotici je še letos naši Zvezi in društvom nudil lani neprodani sladkor.

Po razdelilniku določena količina še ni dokončna. Zato se bomo lahko o tem pogovorili na seji dne 20. t. m., pri čemer bomo prosili za razumevanje.

Glede malprodajne cene smo mnenja, da naj bi ta po možnosti ostala enaka lanski, torej 1,80 dinarja. O ostalem pa bo tako ali tako tekla razprava na seji.

Seje UO SPOJ dne 20. avgusta sta se udeležila podpredsednik SPOJ Valentin Benedičič in član UO SPOJ Boris Modrijan. Seja je bila zelo razgibana in burna predvsem zaradi razdelitve kontingenta sladkorja po republikah in se je zavlekla v večerne ure. Kljub poudarjanju zastopnikov naše Zveze, da statistika iz leta 1961 nikakor ne ustreza današnjemu stanju in da je naša Zveza podatke o številu panjev v Sloveniji poslala SPOJ pravočasno, dočim druge republike tega sploh niso storile, so člani UO vztrajali pri po Sekretariatu predlagani razdelitvi kontingenta. Šele ko je tajnik Boris Modrijan izjavil, da daje ostavko na svoje mesto v UO, ker da ne more prevzeti odgovornosti pred slovenskimi čebelarji, so po kratkem posvetovanju predstavniki drugih republiških organizacij nekoliko popustili in priznali naši Zvezi lansko količino sladkorja, pri čemer so nekatere republike pristale na manjše znižanje njihovega deleža.

Nato je bil izdelan predlog za razdelitev sladkorja in za določitev njegove najvišje malprodajne cene. Predlog je SPOJ z dopisom Br. 82, z dne 25. 8. 1970 poslal Zvezni direkciji za rezerve prehranskih proizvodov. Predlog se glasi:

»Z rešitvijo ZIS Br. 819, z dne 29. julija 1970 je odobreno, da Zvezna direkcija za rezerve prehranskih proizvodov proda 2.500 ton uvoženega kristalnega sladkorja za prehrano čebel v panjih s premišnim satjem.

V skladu z odredbami te rešitve, t. 4 in 5, SPOJ po želji in polnem soglasju vseh republiških čebelarških organizacij in pokrajinske organizacije Avtonomne pokrajine Vojvodine v odsotnosti Makedonije predlaga:

I.

Da se ves odobreni kontingent 2.500 ton sladkorja razdeli med republike in avtonomne pokrajine po številu panjev s premišnim satjem. Število panjev je vzeto po stanju zadnjega uradnega statističnega popisa. Vsaka republika dobi približno po 5 kg sladkorja na panj in morajo tako dobiti:

Srbija:

Ožja Srbija	747 ton
AP Vojvodina	275 ton
Kosovo	28 ton

Skupno: 1.050 ton

Hrvatska	448 ton
Slovenija	560 ton
Bosna in Hercegovina	308 ton
Makedonija	94 ton
Črna gora	40 ton
Skupno:	2.500 ton

II.

Dogovorjeno je, da sklenejo iz navedenega kontingenta z Zvezno direkcijo za rezerve prehranbenih proizvodov pogodbe te organizacije:

1. Zveza čebelarских društev za Slovenijo v Ljubljani,
Cankarjeva cesta 3/II, tel. 20-208 560 ton,
 2. Pčelarski savez Hrvatske,
Zagreb, Ulica Hejnclova br. 55, tel. 642-866 448 ton,
 3. Simex, Sarajevo, Ulica Sime Milutinovića br. 2, tel. 48-017 308 ton,
 4. Društvo pčelara SR Srbije, Beograd, Ulica Borisa Kidriča br. 31,
tel. 330-058, Ožja Srbija in Kosovo 775 ton.
- Iz republike Črne gore in Makedonije kakor tudi iz AP Vojvodine bomo koristnike javili v najkrajšem času.

III.

V vsaki socialistični republiki in avtonomni pokrajini more biti distributer samo ena organizacija (republiška čebelarska zveza ali ena gospodarska organizacija, po možnosti čebelarska, ki jo določi zveza). Organizacija, ki bo opravljala vlogo distributerja v republiki, oziroma v avtonomni pokrajini, je dolžna zagotoviti maloprodajno mrežo. Točke te mreže se morajo vzpostaviti v soglasju z republiškiimi čebelarskimi zvezami, v kolikor ni ta distributer.

IV.

V vseh krajih SFRJ more, ne glede na velikost kraja, opravljati prodajo sladkorja na drobno samo ena organizacija, da bi bila zagotovljena evidenca, kdo in koliko sladkorja je kupil. Krajevne čebelarske organizacije, društvene in gospodarske, lahko prevzamejo sladkor za svoje članstvo kolektivno po distributerjih pod enakimi pogoji, po katerih se dobavlja sladkor maloprodajni mreži, oziroma po nabavni ceni. To velja tudi za vse organizacije, ki imajo svoje čebelnjake.

V.

Sladkor, ki je namenjen za prehrano čebel, lahko kupijo samo imetniki čebeljih družin in to na podlagi potrdila o številu panjev s premičnim satjem, ki jih posedujejo. Potrdilo izda krajevna čebelarska organizacija, a kjer teh ni, bo čebelar dobil potrdilo od mestne pisarne ali od občinskega organa uprave, ki je pristojen za kmetijstvo.

VI.

Maloprodajna cena za 1 kg sladkorja ne more biti višja od 1,80 din. Skupna razlika med ceno sladkorja franko skladišče in določena maloprodajna cena (najvišja), se deli med distributerja in maloprodajalca tako, da zadrži distributer za svojo udeležbo pri tem poslu 0,02 dinarja. Vse ostalo pripada maloprodajalcu. S tem krije on prevoz, nato-varjanje, razkladanje, obresti, skladiščenje in vse drugo, ki je združeno s tem poslom.

VII.

Odprema blaga (sladkorja) sledi v presledkih, skrajni rok za prevzem sladkorja je 1. 12. 1970.

VIII.

Distributerji in maloprodajalci, ki jim je poverjeno razdeljevanje sladkorja, morajo o tem voditi evidenco, da bi se vedelo, koliko količine, komu in na podlagi česa so prodane. To evidenco bo treba hraniti 2 leti. Evidenca o razdelitvi sladkorja sestaja iz dokumentacije o prodanih količinah sladkorja za prehranjevanje čebel po distributerju in maloprodajalca in iz potrdil o tem, koliko kateri čebelar ima čebeljih družin. Obrazci te evidence so sestavni del teh pogojev.

IX.

Pravico nadzora in popolnega vpogleda v teku distribucije sladkorja za prehranjevanje čebel imajo poleg inšpektorjev državnih organov republiške čebelarke zveze po svojih krajevnih čebelarstvenih organizacijah (pismeno pooblaščen osebe). Organizacije, ki bodo vključene v distribucijo, so dolžne izvršiti tudi kasnejše postavljene pogoje, ki bi mogli prispevati k preprečevanju kakršnekoli zlorabe pri razdeljevanju, pod pogojem, da njihova izvršitev ne bi bistveno podražila poslovanja. Te kasnejše pogoje smejo postaviti republiške čebelarstvene organizacije v soglasnosti z republiškim tržnim nadzornikom.

V primeru, da se pojavijo nepravilnosti v razdeljevanju sladkorja, ki bi prispevale k odhajanju sladkorja v nenamembne svrhe, ali če se pokaže, da nekdo od lastnikov čebeljih družin nabavlja večje količine sladkorja od onih, ki so odredene, je postopati na ta način: povzročene napake je treba na poziv republiške čebelarstvene organizacije ali organa republiške tržne inšpekcije brez odlašanja popraviti in nadaljevati z razdeljevanjem kot je določeno s temi pogoji. V nasprotnem primeru republiški inšpektorat ustavi nadaljnje razdeljevanje dokler se ne popravijo napake ali pa se za nadaljnje razdeljevanje v soglasju z republiško čebelarstveno organizacijo odredi novi distributer.

X.

Organizacije, ki bodo razdeljevale sladkor, so dolžne prodati samo uvoženi kristalni sladkor in količino, ki jo je odobril ZIS 29. 7. 1970 in to po gori navedenih pogojih.

Naslednji dan smo predstavniki republiških zvez odšli k pristojnemu referentu Zvezne direkcije za rezerve prehranbenih proizvodov, svetniku Vasiću, ki mu je bila zadeva znana in ki je izjavil, da bo v nekaj dneh pripravil osnutek pogodb za distributerje v posameznih republikah. Zglasili smo se tudi pri odgovornemu uslužbencu podjetja Centroprom, Petroviću, ki je med drugim tudi uvoznik sladkorja. Povedal nam je, da letos sladkor ne bo vskladiščen na Reki, ampak verjetno v Kopru in Splitu. Zagotovil nam je, da bo takoj po podpisu pogodb in plačilu sladkorja mogoče prevzemati sladkor v luki.

Po nekaj dneh smo dobili iz Beograda po telefonu sporočilo, da pogodbe ne bomo mogli podpisati, ker da je »ona druga strana« intervenirala proti dodelitvi sladkorja čebelarstvenim organizacijam. Tako se je zataknilo in pričeli so potekati dnevi in tedni, v katerih smo čebelarji nestrpno in razburjeni čakali, kdaj bo padla odločilna beseda. Saj je že prišel čas, ko bi bilo treba pričiti krmiti čebele za zimo.

Zvedeli smo, da je bilo zoper rešitev ZIS vloženih več ugovorov, češ da društvene organizacije niso upravičene baviti se s trgovskimi posli. Delitev sladkorja da je trgovski posel, za kar pa so poklicane le gospodarske, predvsem čebelarstvene gospodarske organizacije. Ugovore so vložili Poslovno udruženje za čebelarstvo Jugoslavije v Beogradu, Zagrebska gospodarska zbornica, iz Slovenije pa Republiški sekretariat za gospodarstvo, Republiška gospodarska zbornica in to na zahtevo Trgovskega podjetja Medex, ki je zahtevalo zase kontingent 650 ton sladkorja, pa še drugi.

SPOJ je večkrat interveniral, da bi prišlo do dokončne rešitve, vendar se zadeva ni premaknila z mrtve točke. Končno je SPOJ dobil obvestilo, da sklicuje Zvezni sekretariat za gospodarstvo sestanek predstavnikov SPOJ in Poslovnega udruženja za dan 24. septembra. ZIS je namreč poveril temu Sekretariatu nalogo, doseči med obema strankama sporazum o razdeljevanju sladkorja.

Da bi se pogovorili o stališču, ki naj ga SPOJ zavzame pri razgovorih pri Zveznem sekretariatu za gospodarstvo, je SPOJ telefonično pozval predstavnike republiških zvez na sejo za dan 23. septembra. Na seji je bilo enoglasno sklenjeno, da naj predstavniki SPOJ na seji brezpogojno vztrajajo pri dotedanjih sklepih. Ker je sekretar Zveznega sekretariata za gospodarstvo, Jelić, želel sprejeti od vsake strani samo po 3 predstavnike, so se sestanka za SPOJ udeležili predsednik prof. dr. Filipovičeva, prof. Varga iz Zagreba in tov. Koprivica iz Črne

gore. Na sestanku sta obe strani vztrajali pri svojih stališčih in do sporazuma ni prišlo.

Da bi morda le omogočil sklenitev sporazuma, je ta Sekretariat poveril Zvezni gospodarski zbornici nalogo, ki je sam ni uspel rešiti. In tako je SPOJ ponovno sklical predstavnike republiških čebelarских zvez na sejo dne 4. oktobra. Na seji smo podrobno proučili situacijo in po dolgi razpravi sklenili, da ostanemo pri svojem.

Seja pri Zbornici je bila sklicana za prihodnji dan, 5. oktobra, ob 9. uri in je trajala z odmorom 10 minut do 15.30 ure. Po naporni, izredno burni razpravi je bil dosežen delen sporazum, po katerem naj republiške čebelarске zveze določijo na svojem območju po eno gospodarsko, po možnosti čebelarско gospodarsko organizacijo, ki bo po navodilih čebelarске zveze razdelila sladkor v vsej republiki. Ker ni prišlo do sporazuma tudi o veliko- in maloprodajni marži ter o prevoznih stroških, je bilo sklenjeno, da naj se sporazum v teh točkah doseže pri republiških gospodarskih zbornicah, ločeno za vsako republiko posebej. Direkcija za rezerve prehranbenih proizvodov pa je prevzela nalogo, da bodo njeni ekonomisti izračunali višino teh marž in preračunali prevozne stroške.

Tako sedaj čakamo, da bo Zvezna gospodarska zbornica razposlala prepise zapisnika o seji dne 5. oktobra republiškim gospodarskim zbornicam, ki bodo potem sklicale predvidene sestanke predstavnikov republiških čebelarских zvez in zastopnikov v poštev prihajajočih gospodarskih organizacij, ki jih bodo določile zveze.

Naša društva in družine pa so medtem marljivo zbirala denar za sladkor in ga nakazovala naši Zvezi. Nabrala se je že lepa vsota skoro 45 milijonov S din. Čim bo zadeva razdelitve sladkorja dokončno rešena, bomo takoj obvestili vsa društva in družine, kako bomo ta zamotani klobčič presekali.

PO GOZDOVIH IN PASIŠČIH GOSPODARIJO MEDVEDI

FRANC CEROVSEK

Pred zadnjo vojno in več let po njej ni bilo slišati pri nas o medvedih; bili so v kočevskih gozdovih in le redkeje drugod. Slišal sem, da je pred vojno v bližini jeseniških hribov nekdo ustrelil medveda. To je šlo od ust do ust — prava senzacija. Presenečeni ljudje pa so lovca, ki je medveda ustrelil, imeli za pravega junaka. Danes je popolnoma drugače. Le redki so pri nas večji in tudi že manjši gozdovi, kjer ne bi gospodarili medvedi.

Lovci se čestokrat na pritožbe čebelarjev izgovarjajo, da je medved mravljinčar in ne mrhovinar in da ne dela nobene škode. Ali, da je ta in ta medved, ki dela škodo že star in je za odstrel. Samo malo naj potrpijo, ker poleti še nima dobre dlake. Tudi čebelarji vemo, da ima medved pozimi boljše dlako in tudi to, da pozimi prespi v brlogu in da takrat ne bo nadlegoval čebelarjev pa tudi čebele so takrat varne pred njimi.

Lansko leto ni bilo kdove kakšne paše, zato je bil za čebelarje še zadnji up pod Javornikom, kjer je nekaj dni medil gozd. Ko so čebelarji za to zvedeli, so tam

nakopičili mnogo panjev čebel. In kaj se je zgodilo? Paša je na mah prenehala, kosmate mrcine pa so začele množično ropati in uničevati panje. Enemu čebelarju enega, drugemu dva, potem pet in tako naprej. Nekemu čebelarju pri Debelem kamnu pa je medved uničil kar celo vrsto panjev. Izgledalo je tako, kot da bi padla bomba med nje. Vse je bilo uničeno in razmetano, nazadnje pa se je mrcina še povaljala po tleh. Med razbitnami je bilo polno medvedje dlake in vsa trava naokoli povaljana.

Da bi čebelarji rešili svoje čebele pred to kosmato nadlogo, so se že ob mraku zbirali ob panjih ter kurili in opazovali, če se kje kaj premika. Nudil se je takšen prizor, kot v časih turških vpadov. Medvedi pa so še naprej odnašali in uničevali panje, čeprav so bili nekateri tudi zavarovani z bodečo žico in ognji. Na vsem tem območju je bilo ponoči kot bi besnela vojna; žične ovire, kurjenje štorov, zažiganje starih avtomobilskih gum, nafte in karbidne luči. Čebelarji pa so okrog stražili oboroženi z lučmi in gorjačami.

Letos se je območje, naseljeno z medvedi, še bolj razširilo, vsaj tako nam potrjuje dokazana škoda, ki so jo kosmatinci napravili. Do lani sploh ni bilo slišati o škodi, ki bi jo napravili medvedi v gozdovih na Nanosu in Hrušici. Letos pa smo videli, da je bilo precej škode na Nanosu, Bukovju, Stranah in Hrušici.

Neki čebelar — prevaževalec — je imel postavljene panje v bližini vasi Strane. Medved mu je večje število panjev prevrnil in nekaj uničil. Škodo je javil na postaji milice v Postojni in bližnjemu lovcu. Lovec pa je zvrget krivdo na neznanega človeka poredneža in objestneža. Ker pa so bili vidni znaki medveda in sled njegovih šap, je to priznal. Nato pa je zatrjeval, da lovci škode ne bodo upoštevali, ako čebelarji ne bodo lovca oziroma lovske družine vprašali, če smejo čebele tja pripeljati.

Neka priletna žena iz Lomov pri Črnem vrhu je pripovedovala, da je medved poruval korenje na njihovi njivi in ga požrl. Na kupih je ostalo le še korenjevo zelenje. Po dozorelem žitu pa se je kar dričal po zadnji plati in posmukal klasje. Tudi sadnemu drevju medved ne prizanaša; lomi veje in obira sadje. Na drevo spleza, dol pa se spušča po vejah. Žena je dejala, da kaj takega ne pomni, kar je žva in tudi njeni predniki niso nič vedeli o tej kosmati nadlogi.

Nekateri čebelarji menijo, da so medvedi različni, bolj ali manj »temperamentni«. Morda so nekateri bolj plahi, drugi pa se postavijo na zadnje noge in se pripravijo na boj. Ponekod medvedi panje povsem uničijo, drugod pa se »specializirajo« in iztrgajo samo satje, drugi pa pustijo v skladovnici.

Čebelarje bi morali v prihodnje obvestiti, kje je medved zaščiten. Ob dohodih na to območje pa naj bi postavili primerna opozorila. Za obrambo nekateri priporočajo »električne pastirje«, drugi nabite žeblice v deske ob panjih in podobno. Izgleda pa, da je še vedno najbolj uspešna puška.

Pred leti smo trdili, kar je bilo tudi res, da čebelarstvu povzročata bolezní nosema in pršičavost največjo škodo. Mar bodo odslej povzročali škodo čebelarstvu zaščiteni in nezaščiteni medvedi? Za imenovanimi boleznimi ostanejo celi panji in satje ter jih po razkuženju lahko uporabimo. Po medvedu pa ostanejo od panjev in satja mnogokrat le trske in razdejanje.

Medvedi naj bodo v rezervatih ali v določenih gozdovih, ne pa, da se čedalje bolj širijo in množijo po mili volji. Ne moremo biti zadovoljni s tem, da lomastijo povsod in povzročajo ogromne škode, predvsem čebelarjem.

SULFATIAZOL

JULIJ MAYER

Uničujoči učinek sulfo-plinov poznajo slovenski čebelarji že od davna. Če hočemo zavarovati čebelno satje pred razdiralnim delom malega in velikega voščenega molja, ga zažveplamo. Ta izraz ni ravno posrečen, ker pravzaprav zažgemo žvepleni trakec, da se razvije udušljiv plin žveplov dvokis ali dioksid. Oster vpliv tega plina je že marsikdo občutil na lastni koži, če je iz neprevidnosti zajel le delček žveplovega dvokisa. Dušilo ga je in močno je kašljal, da je spravil še zadnji ostanek dvokisa iz svojih pljuč. Žveplov dioksid uničuje črve voščenega molja, toda njegovih jajčec ne more ugonobiti. Zato moramo satje večkrat žveplati. Istega postopka se poslužuje umni kletar, ko žvepla prazne sode. Žveplov dvokis uničuje tudi mikroorganizme in tako ostanejo sodi zdravi. Pravo žveplanje pa uporablja le vinogradnik, ko s posebnim mehom piha žvepleni cvet v grozde, da jih obvaruje pred grozdno plesnijo.

Vsa povojna leta se pojavljajo v svetovnih zdravstvenih revijah, in to iz prav vseh področij, članki o neverjetnih uspehih pri zdravljenju s sulfonamidi. Zato ni čudno, da so tudi v čebelarstvu segli po njih. Tako so ameriški čebelarji v štiridesetih in petdesetih letih uporabljali sulfatiazol, da bi zatrli kugo čebelje zalege, ki jo sedaj na splošno imenujejo ameriška gniloba.

Tiazol je spojina tioformamida in klorovega acetaldehida. V zdravstvu ga z uspehom uporabljajo za zatiranje gonokokov, pneumokokov in meningokokov. Koki so kroglaste bakterije, ki se naglo razmnožujejo z delitvijo. Tako združuje sulfatiazol uničevalne učinke žveplovih spojin in tiazola.

Ameriški čebelarji so uporabljali sulfatiazol v velikih količinah in tudi po več mesecev. In imeli so odlične uspehe! Toda ne vedno in ne povsod. Kdo bi mogel danes zanesljivo ugotoviti, zakaj ni uporaba sulfatiazola prinesla zaželenega uspeha?!

Kugo čebelje zalege radi imenujemo klasično, to je staro, že od davna znano bolezen. Kot znano, jo povzroča *Bacillus larvae*, ali po naše žerkin bacil. Kot vsi bacili, nastopa tudi žerkin bacil v dveh povsem različnih oblikah. Prva oblika je latentna in trajna, skoro bi rekel neživa, in ji pravimo tros. Trosi pa so izredno trdoživi, odporni so proti vročini in proti mrazu, pa tudi proti času. Še po desetletjih so trosi sposobni, da se pod ugodnimi pogoji razvijejo v živo bitje — bacile, ki so podobni drobnim paličicam in se zaradi delitve neverjetno naglo razvijajo. In le v tej kratki dobi, ko se bacil razvija in množi v žerkinem črevesju, pridemo povzročitelju kuge lahko do živega z zdravljenjem. Zaradi trdoživosti trosov ne smemo uporabljati voska iz okuženih panjev za izdelovanje satnic! Posebno nevaren je med, ker je poln trosov. Že najmanjša kapljica takega medu predstavlja ogromno nevarnost za vso okolico, ker postane lahko žarišče za novo okužbo.

Zdravljenje s sulfo-preparati se razvija v dveh smereh. Po prvi smeri napadajo z zdravljenjem direktno povzročitelja kuge ne glede na bolezensko stopnjo čebelne družine v nadi, da ga bodo uničili. Razvili so že na ducate postopkov, ki jih še vedno izpopolnjujejo, da so nekateri že kar močno zapleteni. Izgleda pa, da še niso našli pravega sredstva in morda tudi ne pravega načina, ki bi z gotovostjo uničil žerkin bacil.

Po drugem načinu pa skušajo izločiti vpliv povzročitelja bolezni in tako čebelno družino sanirati. Postopek je zaradi začetne natančnosti precej zahteven in naporen, uspeh pa je zagotovljen in praviloma dolgotrajen. Na ta način sirjenje kuge lahko temeljito preprečimo. Uporaba sulfatiazola spada v to drugo skupino in se dobro obnese, ker pri postopku odstranjujemo in uničujemo okuženo satovje.

Eno nepobitno drži: sulfatiazol zavira razvoj kužnega bacila v žerkinem črevesju. To pa zadostuje, da žerka preživi preobrazbo in izleze iz celice kot zdrava čebela. Obolela družina pod vplivom sulfatiazola ne hira, ampak se celo krepi. To pa je za praktičnega čebelarja zadosten razlog, da sega po sulfatiazolu, ko zatira kugo čebelje zalege v svojem čebeinjaku!

Na podlagi poročil iz Amerike in z lastnimi poizkusi je profesorica dr. SCHULZ — LANGNER s čebelarskega zavoda Dahlem, nekega predmestja vzhodnega Berlina, izdelala postopek za zdravljenje okuženih panjev s sulfatiazolom. Objavila ga je leta 1956 pravzaprav

profesorica dr. MEYERHOFF in je prešel v zgodovino čebelarstva terapevtike pod imenom Dahlemski postopek. Ob upoštevanju navedenih pravil je postopek uspešen in zanesljiv. Da se s postopkom seznanijo tudi slovenski čebelarji, ga spodaj prinašam v prevodu.

Pripominjam pa, da je vsak čebelar po naših veterinarskih predpisih dolžan, da prijavi pristojni veterinarski službi vsako novo obolenje čebel na kugi čebelje zalege. Veterinarski inšpektor prizadetega območja ima sedaj možnost, da osebno preizkuša zdravljenje okužene družine po Dahlemskem postopku. Noben zakonski predpis mu ne brani, da bi se ne vključil v znanstveno-raziskovalno delo. Ob natančnem upoštevanju navodil iz Dahlemskega postopka se bo na lastne oči prepričal o uspehu sanacije. Ob določeni kontroli saniranih panjev bo dobil potrdilo o svojem uspehu. Primerjave uspehov med posameznimi zatiralnimi akcijami mu bodo utrjevale znanstveno delo in veselje do raziskovanja. V kratkem času si bo nabral dovolj praktičnega znanja kot uspešen zatiralec kuge čebelje zalege.

Medikamentno zdravljenje kuge čebelje zalege po Dahlemskem postopku

Ob pojavu kuge čebelje zalege saniramo celoten čebelnjak, čeprav smo ugotovili kugo le v enem panju. Dolgoletne izkušnje so namreč pokazale, da se v sosednjih panjih prej ali slej pokažejo znaki obolenja, če jih nismo sočasno zdravili z obolelimi.

I. Zdravljenje obolenih družin

1. Močno okužene sate izločimo iz sanacije, se pravi, da jih sežgemo. Utemeljitev: čebele naj po možnosti čim manj snažijo celice z ostanki odmrlih žerk, ker si pri čiščenju okužijo ustne dele z bolezenskimi trosi.

2. Vsem manj okuženim satom z zalego izrežemo vso medeno zalogo in sate postavimo v sveže medišče nad matično rešetko.

3. Matico in čebele ometamo v novo plodišče z lepo izdelanimi in neokuženimi sati. (Res nimamo garancije, da nismo pri še tako skrbnem pregledu med zalego prezrli okužene celice z ostanki odmrle žerke. Toda to ne igra posebne vloge, ker postane *Bacillus larvae* v črevesju žerke zaradi zdravljenja neaktiven. Žerka prestopi preobrazbo in se izleže kot zdrava čebela!).

4. Družina nima medenih zalog, zato jo pitamo z zdravilno sladkorno raztopino. Tableto sulfatiazola raztopimo v malo vroče vode in jo primešamo sladkorni raztopini (1 : 1). Na tri in pol litra sladkorne raztopine pride po ena tableta sulfatiazola. Tako pripravljeno piko pokladamo ob 4 ali 5 večerih. Zdravilne raztopine ne pokladamo ob dobri paši, ker je čebele ne smejo skladiščiti, ampak jo morajo uporabiti za pitanje zalege. (Sicer bomo v takšno zadrego le redko prišli, ker so čebelarji v zadnjih 16 letih le dvakrat ugotovili kugo že v zgodnjem poletju, vsa druga obolenja so bila odkrita v obdobju avgust — september).

5. Po 22 dnevih se je zalega v medišču plegla. Izpraznjene sate sedaj uničimo. Med tem pa je matica pod matično rešetko izoblikovala novo zdravo gnezdo.

II. Zdravljenje družin istega čebelnjaka, pri katerih pa nismo ugotovili bolezenskih znakov.

Pri zdravih ali dozdnevno zdravih družinah ne zapravljamo časa z zamudnim iskanjem odmrlih žerk, ampak prestavimo vse sate v medišče istega panja. Čebele in matica otresemo na sveže, toda že izdelano satje v plodišču. Po 22 dnevih se je zalega v medišču plegla in prazno satje sedaj v miru pregledamo. Tako gre hitreje in tudi temeljiteje. Ako satje ne kaže znakov okužbe, ga ni treba uničiti.

Panje, v katerih so bile okužene družine, in pa vse orodje, s katerim smo opravljali panje, razkužimo z ostrim plamenom spjalke.

Nekatere žerke so bile ob začetku saniranja že toliko obbolele, da so bile zapisane smrti. To je sicer zelo nizek odstotek, ki pa ne tvori nobene nevarnosti za družino. Žerke odmrle čebele jih iz potrebe po redu in snagi zmečejo iz celic in odstranijo, še preden so razpadle in postale nevarne za okužbo.

Izgleda, da je najugodnejši čas za zdravljenje s sulfatiazolom druga polovica leta, ko je v panjih še zalega, vendar v pojemajočem razmahu.

Na lanskem kongresu svetovne čebelarstva organizacije Apimondije v Münchnu je švicarski čebelarski preglednik DISTEL poročal o velikih uspehih zdravljenja kuge čebelje zalege s sulfatiazolom. Za zdravljenje je uporabljal večje količine sulfatiazola in je čas zdravljenja raztegnil na več mesecev, nekako po vzorcu ameriških čebelarjev.

Nad vse zanimiv je odmev, ki ga je sprožila ta razprava v švicarskih čebelarskih krogi. Švicarski čebelarji so namreč zahtevali od vodstva, naj v društvenem glasilu objavi navodila za zdravljenje kuge čebelje zalege s sulfatiazolom.

Takoj na prvem mestu obavljajo uradno mnenje vodstva nemške švicarske čebelar-ske organizacije, ki se naslanja na veterinarski zakon iz leta 1967, po katerem se mora kuga čebelje zalege zatirati z uničevanjem vsega panja. Tako stališče so z lahkoto sprejeli, ker država finansira postopek in povrne čebelarju vso škodo. Pri nas takega zakona ni-mamo. Hkrati pa vodstvo dopušča možnost, da uporabljajo sulfatiazol pri narejencih iz okuženih panjev. Vendar mora čebelar za ta postopek dobiti posebno dovoljenje od pristoj-nega kantonalnega urada.

Na drugem mestu objavljajo navodila za uporabo sulfatiazola po Dahlemskem postopku (Glej prevod zgoraj).

Na tretjem mestu prinašajo nekako opravičilo, zakaj so zavzeli odklonilno stališče do uporabe sulfatiazola. Vsi so prepričani v uspešno zdravljenje s sulfatiazolom. Pomisleki proti njegovi uporabi nastopajo šele pri vprašanju razkuževanja panjev. Priznavaajo, da je lahko razkužiti nakladne panje, kjer s plamenom osodimo vsak delček posebej in to zelo temeljito. Težave nastopajo šele pri panjih zapletenega švicarskega sistema, kjer so panji kot dvojčki ali celo kot četvorčki za stalno vgrajeni v čebelnjak. Pri vsej natančnosti razkuževalnega dela ni nikjer zagotovila, da je bil vsak skrit kotiček res dovoljno obžgan — razkužen. Le v tem je iskati vzrok za odklonilno stališče vodstva proti uporabi sulfatiazola kot zdravila proti kugi čebelje zalege. Obenem želijo obdržati evidenco in kontrolo nad to boleznijo.

V zadnjem članku pobija avtorica Dahlemskega postopka dr. SCHULZ — LANGNER večjo porabo sulfatiazola pri zdravljenju obolelih družin, ki jih DISTEL uporablja tudi po več mesecev. Tak postopek je neekonomičen. Kjerkoli so v zadnjih 20 letih v okolju Berlina zdravili okužene družine po Dahlemskem postopku, je bil uspeh vedno popoln in kuga se ni nikjer ponovila. Danes je Dahlemski postopek del sanitarne čebelarske službe v vzhodnem Berlinu in polagoma prodira v čebelarsko terapijo Nemške demokratične republi-ke. Postopek je prirojen za razmere malega čebelarja, je uspešen, čeprav traja zdravljenje le malo časa, v prvi vrsti pa je postopek poceni.

LITERATURA:

1. H. DISTEL: Zur Frage der Faulbrutsanierung — eine andere Meinung — K vpraš-anju zdravljenja kuge čebelje zalege — drugačno mnenje. Schweizerische Bienenzeitung 4/1967.
2. H. DISTEL: Bösartige Faulbrut und Sulfathiazol = Kuga čebelje zalege in sulfa-tiazol. Predavanje v Münchnu 1969.
3. dr. Leon KOCJAN: Preprečujmo širjenje kuge čebelje zalege. Zdravstveni kotiček 12/1968.
4. dr. Leon KOCJAN: Preprečujmo širjenje kuge čebelje zalege. Zdravstveni kotiček 8—9/1969.
5. dr. Leon KOCJAN: Die Tilgung der Brutpest in Theorie und Praxis = Zatiranje kuge čebelje zalege v teoriji in praksi. Referat v Münchnu 1969.
6. J. LUTZ: Bekämpfung der bösartigen Faulbrut = Zatiranje kuge čebelje zalege. Schw. Bienenzeitung 10/1967.
7. dr. MEYERHOFF: Ein neues der bösartigen Faulbrut der Honigbiene = Nova slika kuge čebelje zalege. Zeitschrift für Bienenforschung 1956.
8. dr. SCHULZ — LANGNER: Die medikamentöse Heilung der Bösartigen Faulbrut nach dem Dahlemer — Verfahren = Zdravljenje kuge čebelje zalege z zdravili po Dah-lemskem postopku. Schw. BZ 8/1970.
9. dr. SCHULZ — LANGNER: Eine Entgegnung zum Referat des Herrn DISTEL über Sanierung der Bösartigen Faulbrut = Odgovor na referat gosp. DISTEL o njegovem sani-ranju kuge čebelje zalege. Schw. BZ 8/1970.
10. dr. H. WILLE: Was ist von der Sanierung der bösartigen Faulbrut zu halten? — Kaj imamo pričakovati od zdravljenja kuge čebelje zalege? Schw. BZ 2/1967.
11. dr. H. WILLE: Stellungnahme zum Dahlemer — Verfahren — Moje stališče do Dahlemskega postopka. Schw. BZ 8/1970.

NAVODILA

za uporabo zdravil za nekatere čebelje bolezni najdete na strani 87, 3. zvezka Slovenskega čebelarja, letnika 1969.

ČEBELE OZNAČUJEJO CVETOVE

Vestnemu opazovalcu ne uide dejstvo, da se čebele pri nabiranju sicer bližajo cvetu, v katerem je ravnokar nabirala druga čebela, vendar ne sedajo na ta cvet, ampak letijo dalje.

S poskusi z umetnimi cvetovi je J. A. NUNEZ dokazal, da pašna čebela zapusti nekaj vonj v cvetu, kjer je srkala medičino ali nabirala pelod. Že SIMPSON je pri svojem raziskovalnem delu ugotovil, da povzroča izloček ustnih žlez, primešan sladkorni raztopini, pri drugih čebelah občutek, da se umaknejo. BUTLER je ugotovil kemični sestav te snovi, vendar je odklonil mnenje, naj bi ta snov označevala, da je pašna čebela že nabirala v cvetu.

Novi poskusi v tej smeri so potekali na tale način: na 40 cm široki okrogli podlagi so namestili 12 malih pitalnikov. To so bile 30 mm visoke cevčice iz pleksi stekla v premeru po 8 mm. Čebele so lahko srkale z dna pitalnikov sladkorno raztopino, ki je pritekala z nekako hitrostjo 0,25 milijoninke litra na minuto. Naprava je bila tako

urejena, da so dotok tekočine v pitalnike poljubno odpirali ali zapirali. Najprej je vsa naprava delovala 25 minut. Priletelo je 120 čebel, ki so enakomerno sesale iz vseh pitalnikov. Nato so odprli le šest pitalnikov, ki pa so bili neenakomerno razporejeni na podlagi. Čebele so priletele kot prej, toda 65 % čebel, ki so sedle na prazne pitalnike, je sicer vtaknilo glavo in tipalke v cevčice, ni pa iztegnilo jezička in so odletele. Občutile so, da je bila tekočina že »pobrana«. Od čebel, ki so sedle na polne pitalnike, je 94 % zlezlo vanje in srebalo sladko tekočino. Le 6 % čebel ni iztegnilo rilčka in so odletele. Domnevo, da so cevčice — pitalniki imele poseben vonj, potrjuje zadnji poskus. Z močnim zračnim curkom so odstranili iz pitalnikov domnevno vonjavo in odprli dotok sladke tekočine vanje. Od novih čebel so vse vtaknile glave v cevčico in le 8 % čebel ni iztegnilo rilčka, da bi srebale, ampak so odletele.

L. PARTIOT v Gazette Apicole 1970.

J. M.

ALKOHOL IN DODAJANJE MATIC

V Novicah leta 1966 sem na strani 90 objavil podatek, da je ravnatelj čebelarškega zavoda na Dunaju, sedaj že pokojni R. JORDAN zdravil trotove z **Reginalom**. To je bil izvleček nedozorelih makovih glav v alkoholu. Sredstvo so z uspehom uporabljali mnogi čebelarji po svetu.

Profesor HÜSSING na čebelarškem zavodu Halle v Nemški zvez. republiki je pregovoril svojega učenca BAUERJA, naj znanstveno preveri in utemelji ta postopek v okviru doktorske disertacije. Kot prvi in glavni uspeh je bila ugotovitev, da so trotovske in brezmatične družine sprejemale nove matice tudi brez makovega izvlečka, se pravi pod vplivom samega alkohola. Po tej ugotovitvi sta se lotila vprašanja, kako vpliva alkohol na zamenjavo matic na

sploh, oziroma na dodajanje novih oplojenih matic raznim družinam. Uspeh je bil razveseljav, dosegala sta uspeh za uspehom. Zamenjavanje matic se posreči v vseh primerih brez zamudnega čakanja, pregled družin je mogoč po nekaj dnevih. To pa so odlike, ki jih sodobna čebeloreja potrebuje. Postopek je zelo enostaven. Po moči družine prepojimo primeren pivnik ali lepenko s 4–8 mililitra poljubnega alkohola in porinemo pod gnezdo. V bližini žrela vtaknemo matičnico z novo matico s tankim čepom sladkorneda testa. V začetku so uporabljali 95 % alkohol, nato denaturirani špirit in nazadnje 32 % navadno žganje.

Allgemeine DIZ 8/1970!

J. M.

DIM IN ČEBELE

V sedmi številki hrvaške Pčele sem zasedel zanimiv članek o vplivu dima, kadar pregledujemo panje. Članek je napisal večji čebelarški opazovalec Lovro PERADIN. Na

podlagi lastnega opazovanja, v prvi vrsti pa po izjavah starejših čebelarjev praktikov, je prišel do zaključka, da vpliva uporaba dima ob odpiranju panjev ugodno na

razvoj družin. Svoja razmišljanja utemeljuje s prirojenim nagonom živali v naravi, kadar pridejo v stik z ognjem oziroma z njegovim spremljevalcem — dimom. Vse živali brez izjeme se izogibajo požarom z begom. Tudi čebele. Naravni nagon pa čebeli narekuje, da se založi s čim večjo zalogo medu, kadar zapuša za vedno svoj dom (rojil).

Kadar puhne skozi okensko mrežo nekaj dima v panj, se čebele močno vznemirijo, planejo na odprte celice napolnjene z medom. Nekatere odstranjujejo celo pokrovec s pokritega medu, da se tako nalokajo medu. K temu jo sili utrjena nagon-ska »misel«, da bo treba v novem domu zgraditi mnogo novega satovja. Čebela spu-

šča med iz mednega želodca v srednje črevo — prebavni trakt, kar aktivira krmilne in voskovne žleze. Ker čebele v resnici ne zapuste dosedanjega domovanja in ni potrebna proizvodnja voska, se aktiviranje voskovnih žlez sprevrže v korist aktiviranih krmilnih žlez. S tem pa se pojavlja v družini več krmilnega soka, čigar največji potrošnik je matica. Naravna posledica je, da matica obilneje zalega, panj se na ta način krepi. Prepričan je, da bi vsakodnevna uporaba dima ob pomladanskem razvoju enako vplivala kot dražilno pitanje.

Ob koncu poziva čebelarje k sodelovanju, da se to vprašanje razčisti.

J. M.

PRESTAVLJANJE PANJEV NA NOVA MESTA

Včasih smo prisiljeni, da moramo postaviti panje na prav kratko razdaljo od prejšnjega mesta. Pa je zadeva zelo nerodna, ker panji izgube mnogo pašnih čebel, ki se vračajo na običajno prejšnje izletno mesto. Navadno smo si pomagali pač tako, da smo za nekaj dni odpeljali prizadete panje k oddaljenemu prijatelju in nato panje postavili na novo mesto.

Sedaj poroča dr. BITTNER z deželnega čebelarskega zavoda Mayen v Porenju, da

je že leta 1947 bila objavljena zelo enostavna metoda, ki jo je uporabljal VEPRIKOV! Po njegovih izkušnjah lahko panje prestavimo na najkrajše razdalje, če na žrela nasujemo senenega drobirja, da se morajo čebele skozi drobir dobesedno skobacati. To jih prisili, da se na novo orientirajo. Ta način so lani uporabljali v Mayenu, predstavili so panje za nekako 80 m. Niti ena čebela se ni pojavila na starem prostoru.

Die Biene 6/1970

J. M.

NEKAJ PODATKOV O ČEBELARSTVU V ZSSR

Nemški časopis »Garten und Kleintierzucht« (Vrtnarstvo in reja malih živali) pod naslovom »Čebelarstvo v ZSSR« med drugim piše: »Rusija poprečno letno pridelala nekaj nad 57.000 ton prvovrstnega medu. Med vnovčijo zelo lahko, ker ga odkupujejo za proizvajalce po ugodnih cenah. Voska pridelajo okrog 7.000 ton, a veliko čebelarjev pridelala 1,5 do 3 kg voska na panj. Vosek je 2—3-krat dražji od medu.

V ZSSR množično uporabljajo med kot zdravilo. Mnogo medicinskih institutov koristi čebelji med v zdravstvene namene, ravno tako pa uporabljajo matčni mleček, cvetni prah in zadelavino (propolis). V te namene imajo 250.000—300.000 panjev čebel.

Nauku o čebelarstvu posvečajo na univerzah veliko pozornost. Do leta 1953 je za te namene bilo osnovano 50 specialnih čebelarskih šol, a danes jih imajo že čez 60. Čebelarske šole množično obiskujejo, a pouk na šolah traja 1—3 let. Razen tega študira čebelarstvo v dopisnih šolah okrog 2.000 absolventov. Interes za napredek čebelarstva se iz dneva v dan veča. Mnogo diplomiranih agronomov po končanem študiju še posebej študira po dve leti čebelarstvo ter

po končanem študiju dobivajo naziv »agronom za čebelarstvo«. S tem nazivom dobivajo službe vodij na sovхозnih in kolhoznihih velikih čebelarstvih ali pa pomagajo kot inštruktorji privatnim čebelarjem z dajanjem strokovnih nasvetov iz čebelarske vede. Zasebna čebelarstva imajo okrog 55 % vseh panjev. Privatni čebelarji se svobodno združujejo v svoje organizacije, prejemajo raznovrstne pomoči za napredek čebelarstva, oproščeni so davka, vendar smejo v nekaterih zveznih republikah imeti le do 50 panjev čebel, v drugih ni nobene omejitve.

V prejšnjih časih je družbeno čebelarstvo zaposlovalo na vsakih 80—100 panjev čebel po 1 čebelarja, v času glavne sezone so imeli pomočnika. Danes vodijo veliko propagando za to, da bi število panjev na enega čebelarja večkratno povečali, ker vidijo, da je stari način nerentabilen. Sedaj naj bi vsak čebelar opravljal 300—400 čebelnih panjev. Nagrajevanje stimulirajo z večjo proizvodnjo medu in voska, hkrati pa priporočajo in prehajajo na nakladne panje tipa LR.

Prevedel iz Jugoslovanskega
čebelarstva Ivan Krajnc

T. SIMIDŽEV poroča, da posejejo letno v Bolgariji okoli 300.000 ha orne zemlje s sončnicami. Zaradi tako obširnih posevkov postaja sončnica važen činitelj v bolgarski čebeloreji. Znano je namreč, da so čebele glavni opraševalci sončnega cvetja in to kar v 95,3 %. Poleg tega oprašujejo sončnice čebele samotarke nekako v 1 %, razne druge žuželke pa še 3,8 %.

V petletnem razdobju 1953—1958 so opravili obsežne raziskave o gospodarski vrednosti sončnic za čebelorejo. V prvi vrsti so raziskovali 6 novih vrst sončnic, ki so jih uvozili iz Sovjetske zveze. Iz zadevne razpredelnice so tele podrobnosti zanimive. Cvetovi sončnic so nanizani gosto drug poleg drugega kakor na velikem krožniku. Le zunanji obrobni cvetovi razvijajo cvetne liste, ki obkrožajo vse cvetove kot veliko sonce. Posamezni cvetovi pa so neznatni, cevasti. Najprej dozori prahnik in pelod napolni vso cevčico. Ko se razvija pestič, poriva pelod navzgor, da se vsipa iz vrečice, kjer ga čebele kar neposredno nabirajo. Kadar je ves pelod iztisnjen, se razprostre brazda, ki je šele sedaj postala

spodobna za oprašitev. Domačega peloda ni več, zato ga morajo čebele na kožuščku prinesiti z drugega cveta. Množina medičine, ki jo posamezni cvetovi v 24 urah izločijo, se suče med 0,228 do 0,398 mg. Množina sladkorja v tej medičini se je sukala med 51 in 57 %. Tako je en sam cvetec izločil v enem dnevu 0,129 do 0,210 mg sladkorja. Kadar so cvetoča polja namakali, in sicer tako, da je prišlo nekako 6 litrov vode na kv. meter zemlje, so pri vrsti Donskoj dosegli 11,4 % povečanje medičine, pri vrsti Smena pa celo 15,5 %. Ob namakanju se je količina medičine dvignila v 24 urah na 0,357 do 0,546 mg, sladkorja je bilo v enakih odstotkih. En mali cvetec sončnice je sedaj izločil 0,203 do 0,285 mg sladkorja. Ali bolj jasno povedano, tisoč malih sončničnih cvetkov je dalo dnevno 203 do 285 miligramov sladkorja za poznejši med!

Ze iz teh podatkov je razvidno, da pridelava Bolgarija velike količine medu na sončničnih pasiščih. Med je okusen in kupci ga zelo radi kupujejo.

Garten 14/1970

J. M.

ČEBELARSKE RAZMERE V ZDA

»Allgemeine Deutsche Imkerzeitung« sporoča, da med velečebelarji v USA vlada velika medsebojna konkurenca. Zaradi tega je njihova težnja usmerjena na to, da ugotovijo, kakšen je donos medu na enega človeka, ki dela v čebelarstvu, po čebelji družini in po investiranem dolarju v čebelarstvo. Vsako delo in obrat je po možnosti mehanizirano in s tem omogočeno zvišanje dohodka.

V zvezi s tem je na dnevnem redu seljenje čebel na velike razdalje, s pašne na pašo, tako da čebele prevažajo tudi v druge zvezne države Amerike. Te prevoze redno opravljajo ponoči in to z odprtimi žreli na panjih. Tudi kadar se kamioni ustavijo na cesti, ko motorji delujejo, čebele sploh ne uhajajo iz panjev. Nakladanje in razkladanje panjev je mehanizirano s pomočjo posebnih dvigal.

Panje postavljajo na prostem (brez pavi-ljonov), kar pomenjuje selitev, ker se z minimalnim delom opravi mnogo opravil. Zaradi tega si ameriški čebelarji brez popolne mehanizacije ne morejo predstavljati dela pri čebelah, kakor je to primer pri njihovih gospodinjah pri delu v kuhinji.

Ze dolgo je znana resnica, da v USA čebelarji po en čebelar s preko 1000 panji, seveda velja to za čebelarje, ki jim je čebelarstvo poklic.

Tamkajšnji čebelarji se pri vnovčevanju medu znajdejo na razne načine, ker je ponudba velika in konkurenca še večja. Njihove čebelarske zveze in področne čebelarske organizacije pomagajo čebelarjem vnovčiti čebelarske proizvode. Vsako leto izbirajo npr. v vseh ameriških zveznih državah na čebelarskih letnih zborovanjih tako imenovano »kraljico medu« v osebi mlade in najlepše dekle. Ta dekleta ni treba, da so iz čebelarskih družin, glavno je, da je dekle iz tega kraja najlepše.

Iz tega velikega števila »medenih kraljic« iz posameznih držav končno zberejo najlepšo »kraljico medu« za vso Ameriko. Te »kraljice medu« s kronami na glavi, opasane s pisanimi opasači, kažejo v raznih filmskih žurnalih in na televizijskih ekranih, kakor tudi na raznih poslavah. To vse delajo zato, da potrošniku prikažejo veliko važnost medu kot hrano in zdravilo in da ga čim bolj vnovčijo.

Prevedel iz Jugoslovanskega
pčelarstva Ivan Krajnc

NAVEZALI SMO TESNEJŠE STIKE Z MADŽARSKIMI ČEBELARJI

VALENTIN BENEDICIC

Državnozborski poslanec, ki je hkrati predsednik madžarske zveze čebelarjev, dr. Ferenz Hehel je ob priložnosti obiska njihovih poslancev Sloveniji izrazil toplo željo, da bi se udeležili zastopniki naše čebelarске organizacije njihovega kongresa v Szombathelyju. Kongres je bil od 2. do 5. avgusta t. l. Udeležila sva se ga s tajnikom naše Zveze Borisom Modrijanom in tajnik čebelarskega društva Lendava Koloman Paller, ki je bil hkrati prevajalec.

Ker so bili že informirani o našem sodelovanju s sosednimi čebelarskimi organizacijami, posebno še glede zatiranja čebelnih bolezni (dogovor z avstrijsko zvezo čebelarjev iz leta 1966), so vodilni predstavniki madžarskega čebelarstva (predsednik dr. Ferenz Lehal, predsednik Zveze splošnih zadrug in vodja Centralnega veterinarskega inštituta v Budimpešti) poudarili željo, da bi tudi oni radi sodelovali z našo organizacijo. Pri tem so nas obvestili, da so do zdaj odkrili na njihovi strani državne meje, in to na odseku, ki meji na Slovenijo, naslednja žarišča čebelje pršičavosti: v Pankazu leta 1965 in 1966, v Oriozentpeteru leta 1969 in v Tormaföldeju jugovzhodno od Lendave leta 1970. Sporazumeli smo se, da bo naša Zveza sestavila načrt dogovora o medsebojnem obveščanju in morebitnem skupnem zatiranju čebelnih bolezni. Po sporazumno sestavljenem osnutku bi sledila sklenitev dogovora. Podobne razgovore so imeli tudi s predsednikom sosedne deželne zveze za čebelarstvo Burgenland v Avstriji. Dogovor naj bi bil sklenjen pravočasno, da bi ga lahko začeli izvajati že z letom 1971.

Razumljivo je, da medsebojno obveščanje o žariščih čebelnih bolezni vzdolž obeh strani državne meje ne bo smelo imeti nobenega vpliva na uradno meddržavno obveščanje državnih veterinarskih organov, ki je določeno po posebnih veterinarskih predpisih.

Vsekakor bo naše bralce zanimal položaj čebelarstva na Madžarskem.

Na kongresu in na podlagi podatkov, ki smo jih dobili, smo kmalu ugotovili, da posvečajo čebelarstvu veliko pozornost. V tem času je na Madžarskem nekaj nad 35.000 čebelarstev in blizu 600.000 čebelnih družin. Leta 1938 so imeli le 350.000 čebelnih družin. Poprečni letni donos medu 4 kg na panj v letu 1938 so dvignili na 16 kg v letu 1968 (pri nas okoli 7 kg in to pri boljših naravnih pogojih). Edina pomembna paša je akacija (okoli 267.00 ha), ki jo pa s prevažanjem čebel intenzivno izkoristijo. To pašo koristijo dvakrat, in sicer prvič na zgodaj cvetoči akaciji v krajih z ugodnim podnebjem na jugu države, in potem na pozneje cvetoči akaciji v severnih in zahodnih predelih. Gozdarski inštitut se sedaj intenzivno ukvarja z raziskovanjem pozno cvetočih vrst akacije z namenom, da bi to pašo čim bolj podaljšali. Oskrbovanje čebel, način proizvodnje in vrsto panjev so prilagodili tej edini pomembni čebelji paši. Računajo, da bodo povišali v dveh letih poprečni letni donos na panj na 20 kg. Veliko večino akacijevega medu izvozijo na Japonsko. Deželna zadružna centrala razpeča letno med čebelarje 8.000

do 10.000 Boczonade panjev. Sedaj čebelarji že 2/3 čebelarjev v teh nalašč za prevaževalce namenjenih panjev.

Prevaževalci uživajo 40 % vozno olajšavo.

Kmetijski inštituti imajo nalogo, da raziskujejo pomen opraševanja žužko-cvetnih gospodarskih rastlin, ki ga opravljajo čebele. O tem so poročali na kongresu posebni predavatelji in to za posamezne vrste rastlin.

Kakšna pa je struktura njihove organizacije, bo marsikdo vprašal.

Osnovna organizacija je Združenje čebelarjev pri splošnih zadrugah. Naslednja višja čebelarska enota je Okrožni čebelarski strokovni komite, ki ga sestavljajo delegati Združenj čebelarjev pri zadrugah. Organizacijski vrh je Deželni strokovni komite v Budimpešti, ki ga sestavljajo delegati okrožnih komitejev in skupine strokovnjakov (agronomi, veterinarji, ekonomski, kemiki itd.), ki delajo v petih specialnih pododborih.



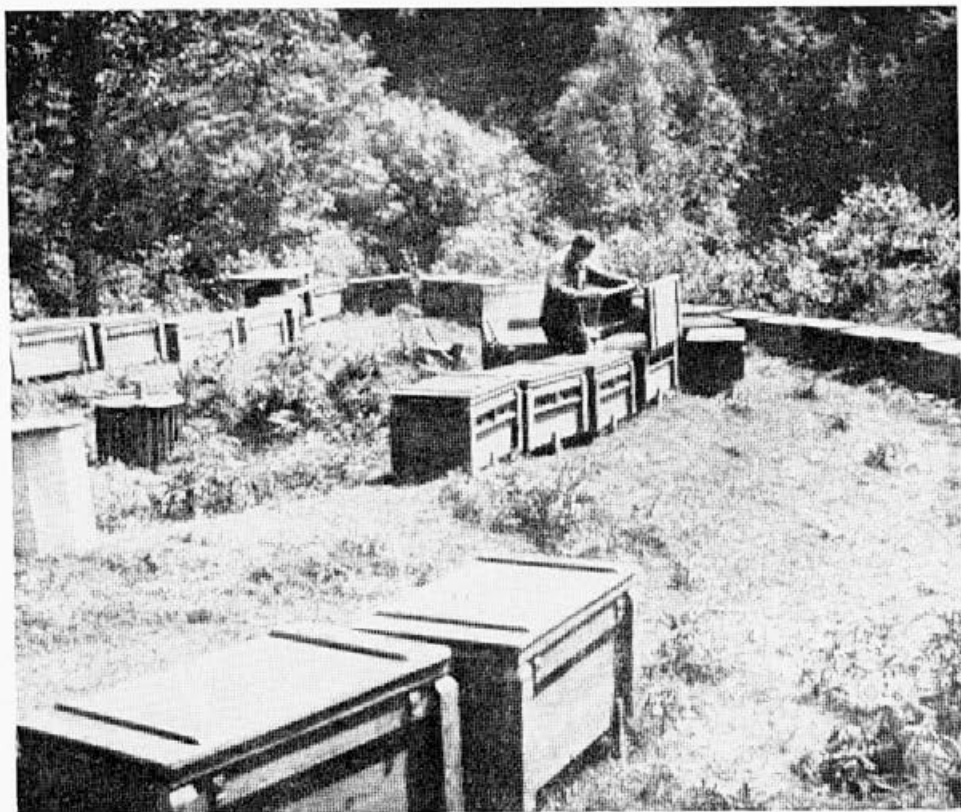
Zdravstvo čebel je od leta 1962 v rokah deželnega veterinarskega inštituta v Budimpešti. V pomoč so čebelarski pregledniki, ki se usposablajo na enotedenskih tečajih. Stroške za udeležbo na tečajih nosita Splošna zadruga, ki pošilja tečajnike, in Deželni strokovni komite, in sicer vsak polovico. Vsak čebelarski preglednik mora letno pregledati vse panje v svojem delovnem okolišu. Za vsak pregledani panj mu plača čebelar dva forinta. Za svoje delo imajo uradno pismo pooblastilo. Veterinarsko vodstvo (dr. Buza) uravnava zdravljenje tako, da ne ovira prevažanja na pašo.

Vse raziskave čebel so brezplačne.

Med odkupuje po vsej državi Deželna zveza zadrug prek usposobljenih prevzemalcev — članov čebelarske organizacije. Vsak prevzemalec je opremljen z refraktometrom za ugotavljanje količine vode v medu. Od medu vsakega čebelarja vzame še poseben vzorec in ga zapečati. Odkupna cena točenega medu je 19 forintov, medu v satju pa 45 forintov. Tako dobi čebelar pri uradnem tečaju 1 fo-

rint = 0,42 din za 1 kg medu 7,98 din oziroma 18,90 din. Leta 1952 so odkupili 630 ton medu, leta 1968 pa že 6.300 ton, se pravi približno 2.000 ton več kot znaša celotni poprečni pridelek v Jugoslaviji, kjer prinese okoli 750.000 čebelnih družin pri veliko boljših pašnih razmerah okoli 4.000 ton medu. — Od 600.000 čebelnih družin je 25.000 last socialističnega sektorja. Razumljivo je, da posvečajo tolikšno pozornost čebelarstvu predvsem zato, ker jim donša pomembne devize.

Nekako samo ob sebi je razumljivo, da imajo čebelarsko šolo, v kateri vzgajajo in skrbijo za dvig čebelarskega kadra.



Slavni čebelar Boczonadi Szabo je napravil leta 1913 tamkajšnjim razmeram ustrezen panj na 24 satov, ki danes prevladuje na Madžarskem in je v večini prilagojen za prevoz.

LETOŠNJE SREČANJE AVSTRIJSKIH ČEBELARJEV V LIPNICI NA ŠTAJERSKEM

LIPNICA, 20. 9. 1970

Zveza čebelarjev sosednje Avstrije je za svoje letošnje praznovanje izbrala obmejno Lipnico (Leibnitz). Ta izbira pa ni bila slučajna. Čebelarsko društvo tega prijaznega obmejnega mesteca je v okviru tisočletnega obstoja naselja praznovalo svojo 65. obletnico. Poleg tega pa je prav v tem predelu Avstrije, ki je domena kmetijstva, čebelarstvo najbolj razvito. Pravzaprav je tu domovina avstrijskega čebelarstva, saj je Štajerska največji producent medu v Avstriji in med 31.345 čebelarji s 412.038 čebelnimi družinami, kolikor jih ima Avstrija, so številčno najbolj zastopani prav iz tega dela republike.

Toplo zgodnjejesensko nedeljo so izkoristili številni čebelarji tudi tostran meje in se odzvali vabilu, da se srečajo s svojimi že znanimi čebelarskimi tovariši iz Avstrije. Tako se jih je tam nabralo kar lepo število iz Ljubljane, Maribora in Celja. Med njimi so bili predsednik in tajnik naše Zveze, predsednik mariborskega društva itd.

Kratek skok po lepi asfaltirani cesti čez mejo in že si v prikupnem podeželskem mestecu, ki se je razpotegnilo pod dobro ohranjenim srednjeveškim gradom sredi štajerske ravnice, katero v teh septembrskih dneh karakterizirajo obširna koruzna polja. Lepaki ob cesti in transparenti v mestu kažejo pot do Doma delavske zbornice, kjer je na dvorišču **razstava** panjev, ki jih uporabljajo avstrijski čebelarji (tu tudi ne manjka panja in okvirjev iz plastične mase), prašilčkov z raznimi čebelnimi pasmami, čebelarskega orodja, v sami stavbi pa je okusno pripravljen razstava čebeljih proizvodov.

Obširna dvorana delavske zbornice je bila premajhna, da bi sprejela poleg predstavnikov oblasti in gostov iz tujine (poleg Slovencev še iz Madžarske, Zvezne republike Nemčije, Švice in daljnega Egipta) še vse čebelarje domačine, ki so prihiteli, da bi mimo drugega tudi spremljali zborovanje in strokovna predavanja.

Slavnostni govornik, predsednik avstrijskega čebelarskega društva Alojz Tropper, je poudaril, da se je pri njih po vojni čebelarstvo bistveno spremenilo glede čebelarjenja v smeri racionalizacije. In kako tudi ne, saj je šlo več kot 30 % čebelarjev skozi čebelarške izobraževalne ustanove, ki skrbijo za strokovni dvig čebelarškega kadra. Se pa avstrijsko čebelarstvo ubada s težavami, ki tudi našim čebelarjem niso tuje. Tako bojuje boj s tržiščem medu zaradi uvoza iz tujine, z vprašanjem cen čebeljih proizvodov v odnosu cen do sladkorja, ki je brez regresa in podobno, kakor je v svojem govoru poudaril predsednik Tropper. Zato je odločno postavil zahtevo in apel odgovornim oblastvenim organom, da avstrijski čebelarji sami oskrbujejo domače potrebe z medom brez uvoza, da je treba urediti odnos cene sladkorju in medu, urediti cene krmilnemu sladkorju in da je sploh treba radikalno spremeniti odnos do čebelarjev in čebelarjenja. V nasprotnem primeru bo popustil idealizem čebelarjev, kar bo vplivalo na nivo čebelarstva v državi, ki je danes, po mnenju predsednika Tropperja, na vrhu svetovne čebelarške ravni.

Sicer pa so predstavniki zveznega ministrstva za poljedelstvo in gozdarstvo, okrajni glavar Gradca kot namestnik deželnega glavarja za Štajersko dr. Kainerja in drugi, poudarili v svojih pozdravnih govorih pomen čebelarstva za njihovo čebelarstvo in da zasluži vso pozornost ustreznih oblastvenih organov.

Našo posebno pozornost pa zaslužita referata dr. Fridrika Ruttnerja »Vzgoja carnice«, in čebelarškega mojstra W. Singerja »Izkušnje in preizkušnje s carnico«. Povzetek obeh navedenih predavanj bomo priobčili v eni izmed prihodnjih števil našega glasila.

Tako je vsebinsko bogato srečanje izzvenelo v tovariškem vzdušju in se z aplavzom pridružilo izvajanju predstavnika ZRN, ki je pozdravil v imenu vseh delegacij iz tujine srečanje z besedami: »Če bi bili na svetu vsi čebelarji, ne bi bilo sovraštva, razprtij in ne vojska...«.

M. M.

ČEBELARJI ŠKOFJELOŠKE DRUŽINE SMO OBISKALI ČEBELARSTVA NA ŠTAJERSKEM IN DOLENJSKEM

Tudi naša čebelarška družina je pričela prirejati letno po en zabavno poučen izlet. Lansko leto je bil naš prvi izlet na Štajersko. V načrtu je bil ogled čebelarstvo sadjarškega kombinata Mirošan v Žalcu in čebelarstvo Petra Kirarja pri Mariboru. V udobnem mercedesu je bila vožnja prav prijetna.

Prvi kratek postanek je bil na Trojanah.

Nato smo se ustavili v Žalcu pri čebelah. Veliko smo že slišali in brali o tem čebelarstvu in njihovem načinu čebelarjenja v nakladnih panjih. Upravnik čebelarstva in tov. Rak sta nam prikazala vsa dela s temi panji, vse njihove dobre in tudi slabe strani. Govorila sta nam tako prepričljivo, da bi človek, skoraj res verjel, da ni boljšega pa-

nja od nakladnega. Navdušila sta nekaj mlajših čebelarjev (stari smo bolj zakrknjeni in zaverovani v AŽ panj), da so jih takoj po nekaj nabavili. Kako bodo zadovoljni in kakšne uspehe bodo dosegli z njimi, bo pokazala prihodnost.

Po kosilu v Mariboru smo se peljali še na obisk h Kirarju. Kraj njegovega čebelarstva je v skriti dolini, odmaknjen od glavne ceste, da smo ga komaj našli. Ker je bil obveščen o našem obisku, nas je čakal doma. Z veseljem sta ustregla naši radovednosti on in tov. Resnik. Natančno sta nam razkazala panj in vsa dela v njem. Vsa čast tov. Kirarju, ki je po dolgoletnem trudu prišel do panja, ki mu v vseh ozirih popolnoma ustreza. Je že precej razširjen po Štajerskem. Kako bi uspeval pri nas na Gorenjskem, ko so povsem drugačne pašne in vremenske razmere? Pri nas še ni čebelarja, ki bi čebelaril v njem. Navdušil je enega našega člana, ki bo svoje precej veliko čebelarstvo preuredil na te panje. Kakšne uspehe bo dosegel z njim, bo pokazala prihodnost. Želim mu obilo uspeha, brez vseh razočaranj. Še enkrat se zahvaljujemo vodstvu Mirosana in tov. Kirarju za prisrčen sprejem in za strokovno razkazovanje čebelarstva.

Letošnji izlet smo napravili v mesecu maju, ko je Dolenjska vsa v cvetju, v Belo Krajino, ki je v tem času dvakrat bela. Prva postaja je bila v Novem mestu. Ogledali

smo si mesto in se malo podprli za nadaljnjo pot čez Gorjance. Ker je bila večina šele prvič v teh krajih, je bilo zanimanje še toliko večje. Vozili smo se čez Gorjance skozi Metliko in Črnomelj, kjer je bil krajši postanek. Po kratkem postanku smo vozili skozi Vinico do Kolpe in ob tej v vas Učakovce, kjer smo si ogledali vzorno čebelarstvo pred kratkim tragično preminulega čebelarja Franca Kalčeviča. Čebele opravlja sedaj njegova vdova, dokler se ne vrne sin od vojakov. Ima AŽ panje na dvanajst satov z nekoiko večjo mero satnika kot normalni AŽ. Zanimivo je bilo poslušati čebelarko; videlo se je takoj, da ni novinka v tem poslu. Zeleli smo ji obilo uspeha pri čebelah. Pred odhodom nas je pogostila še s pridelkom lastnega vinograda.

Po kosilu v Črnomlju smo se peljali skozi Žužemberk. Med potjo smo se zopet ustavili, da smo lahko obiskali še zidanico, kjer se dobi originalni cviček. Pravijo, da mora iti v zidanico, kdor hoče spoznati Dolenjsko. Uspeh tega obiska se je kmalu pokazal. Oglasilo se je petje in razne šale so nas spremljale do doma. Vsi smo bili z izletom zadovoljni in sklenili smo, da gremo drugo leto zopet na pot v druge, še nepoznane kraje. Kam, to bomo določili na občem zboru družine.

Virmašan



Škofjeloški čebelarji pri čebelnjaku F. Kalčeviča v Beli krajini

**Zaslужni čebelarški znanstvenik in strokovnjak
prof. dr. JAN SVOBODA je dopolnil 70 let**

JUBILEJ SO IZKORISTILI ZA MEDNARODNO POSVETOVANJE APIDOLOGOV V PRAGI



Kdorkoli je zasledoval čebelarstvo strokovno literaturo, je postal pozoren na prispevke prof. dr. J. Svobode; na mednarodnih čebelarških srečanjih pa je obstalo oko na zvrnani in resni postavi, ki je izžarevala skromnost in človečnost. Ta zaslužni in neutrudni čebelarški strokovnjak je dopolnil 70. leto.

Že v svoji mladosti (rodil se je 2. maja pred 70. leti v Kutni Hori) je leta 1923 prevzel vodstvo čebelarskega inštituta v Dole na Češkoslovaškem. Tu se je posebej specializiral za vprašanje zastrupljanja čebel, ki ga povzroča škropljenje in plinjenje rastlin in je dosledno nastopal z zahtevo, da se izda zakon, ki naj prepreči zastrupljanje po pesticidih.

Nadalje je raziskoval učinkovitost preparata BEF in omejil obolenje čebelnih družin od 60 na 5,5 %. Posebno pozornost je posvetil pelodovemu dodatku »Sojopil«, hkrati se pa nenehno boril za odškodnino, ki naj jo dobijo čebelarji pri načrtnem opraševanju kulturnih rastlin, katere oprašujejo čebele.

Napisal je 82 znanstvenih del, predvsem o tehnologiji medu in voska ter o čebelnih boleznih; mimo tega pa še 600 znanstveno poljudnih predavanj. Posnel pa je tudi 4 filme o čebelah. Bil je glavni organizator XIX. mednarodnega čebelarskega kongresa, ki je bil v Pragi 1963. leta. Od tedaj je tudi viceprezident Apimondie.

Svoj življenjski jubilej dr. Svoboda ni proslavljale v svojem ožjem krogu, ampak je tudi za to priložnost posvetil svoje znanje in čebelarške izkušnje napredku čebelarstva nasploh. Akademija znanosti ČSSR je v sodelovanju z inštitutom apidologije v Dole, katerega direktor je še vedno jubilan, organizirala široko posvetovanje o čebelarstvu. Posvetovanje je bilo v Pragi od 27. do 28. avgusta t. l.

Na tem posvetovanju so razpravljali čebelarški strokovnjaki iz Norveške (dr. Lunder) o razvoju norveškega čebelarstva s posebnim ozirom na zdravljenje nosemavosti in uporabnosti različnih panjev; dr. A. Hansson (Švica) je govoril o pomenu taks, ki jih plačujejo za načrtno opraševanje (za vsako družino plačujejo 40 mark); prof. dr. Ruttner (F. R. Nemčija) je referiral o nujnosti sprememb glede čebelarstva v Zvezni republiki Nemčiji z ozirom na spremembo njihove gospodarske strukture; prof. dr. Greta Meierhof je seznanila navzoče s selekcioniranjem matic; o umetnem osemenjevanju matic je razpravljala inž. V. Veseli (ČSSR), ki je med drugim poudaril, da so izkušnje že toliko dozorele, ko narekujejo praktično uporabo umetnega osemenjevanja tudi v čebelarstvu; prof. dr. L. Bornus (Poljska) je v svojem prispevku povedal, da pri njih že delata dve postaji za umetno osemenjevanje matic in da je dosežen 65 % uspeh; o istem vprašanju je govoril tudi Makkensen (ZDA). V nadaljevanju so razpravljali o medu, pelodu, maticnem mlečku in o čebelnih boleznih.

V središču pozornosti pa je bil seveda ves čas slavjenec in njegovo delo, ki je v svoji znani skromnosti, neutrudni delavnosti in ljubeznivosti kazal podobo

človeka, ki ves živi in gori za napredek in razvoj čebelarstva. Hkrati z njim je proslavljajal svojo 70-letnico tudi prof. dr. Vasilij Ivanovič Poltev, predstojnik katedre za patologijo čebel pri višjem inštitutu veterinarske fakultete v Moskvi in član stalne komisije za patologijo čebel pri Apimondiji.

Temu jubileju se pridružujemo tudi mi z željo, da bi še mnogo let delala za razvoj in napredek čebelarstva.

Podatki so vzeti iz Apiakta,
štev. 3-1970

M. Mencej

PISMO DOLGOLETNEGA ČLANA IN NAROČNIKA

Prosim, vzemite na znanje, da z današnjim dnevom odpovedujem list Slovenski čebelar, ker zaradi visoke starosti ne morem več opravljati čebelarstva in tudi nimam denarja. Naročen sem bil od leta 1904, tj. celih 67 let. Prebral sem vse zvezke in reči moram, da mi je bilo to berilo najljubše in da sem bil vesel vsakega zvezka, ki mi ga je pismonoša izročil. Zdaj sem žalosten, ker si ne morem pomagati. Berem pa ga še zmeraj rad in če ga prejmem, ga bom vrnil. Dolžan sem vam tri zvezke, ki jih vam bom plačal.

To vam sporočam, da ne boste imeli nepotrebnih stroškov in tudi jaz ne. Sem v 81. letu starosti in se kar trešem. Zelo mi je žal, da moram zapustiti ljubljeno, pridno in tako marljivo živalico.

Zelim vsem čebelarjem mnogo sreče, uspeha in vsaj 80 let življenja.

Čebelarški pozdrav zum-zum!

Anton Drobnič, čebelar,
Podgorica

Videm, Dobropolje

PRIPIS SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Tovarišu Drobniču želimo še dolgo let življenja in mu hkrati sporočamo, da mu bomo pošiljali naše glasilo brezplačno.

Uprava SC

PRODAMO

zaradi smrti 40 AŽ-panjev čebel takoj ali spomladi. Čebelne družine so dobro razvite in zdrave. Dediči Boštjana Belcijana, Gora št. 28, pošta Komenda.

PRODAM

32 naseljenih AŽ-panjev in šest prašilnikov. Čebelnjak na Rašici. Anton Slak, Rožičeva 5, Ljubljana.

KUPIM

20 do 30 naseljenih ali praznih AŽ-panjev »Grom« patent na 11 satov. Mera (zunanja) okvirjev je 41 × 28 cm. Asim Pecar, Sarajevo, Bravadžiluk 18.

IVAN OREL



Težka izguba je prizadela Čebelarstvo družino Slovenska Bistrica. V najlepšem mesecu leta, maju, nam je umrl dolgoletni član družine Ivan Orel, župnik v Zgor. Polskavi. Dolgoletna bolezen ga je zlomila in je moral v 70. letu starosti zapustiti nas čebelarje ter se za vedno

posloviti.

Vkljub težki in neozdravljivi bolezni je do svoje smrti našel moči, da je šel v čebelnjak in pri čebelicah poizkušal lajšati bolečine, predvsem pa v zadnjih dnevih svojega življenja.

Za vestno in dolgoletno čebelarjenje je prejel odlikovanje Antona Janše III. stopnje.

V spominu ga bomo ohranili kot pošteniaka in dobrega čebelarja. Počivajte v miru dragi g. župnik-čebelar in naj Vam bo lahka zemlja na Zgornji Polskavi, kjer ste pokopani in kjer ste bili med nami od 1938 leta.

Čebelarstva družina
Slovenska Bistrica

ANTON REC



Čebelarstva družina polaga v večni pokoj v zadnjih treh letih že četrtega člana družine.

Tokrat je to nadvse priljubljeni in umrli čebelar Anton Rec, rojen 4. 6. 1893. Bil nam je nadvse drag, saj je bil eden najdelavnejših članov naše družine, ki je kljub dolgo-

trajni in hudi bolezni obdržal svoje čebelarstvo na taki višini, da mu lahko vsi zavido. Njegova mlada leta so mu bila zelo okrnjena, saj je moral še zelo mlad na rusko fronto, kjer je bil ujet. Ko se je vrnil iz ujetništva, se je zaposlil kot odlični mizar za livarske modele, pozneje se sodeloval tudi pri vlišanju zvonov. Tako se iz marsikatero line oglašja zvon, ki mu je botroval kot mojster pri izdelavi modelov. V prostem času pa je izdeloval panje, ki so bili

izraz njegove sposobnosti, saj njegove natančnosti ni mogel nobeden dohiteti. Čebelarstvo mu je bilo vse od leta 1928 dalje hoby po napornem delu v tovarni. Bil je že od začetka naročnik glasila Slovenski čebelar in tudi ustanovni član naše družine. Za svojo dejavnost, saj je bil do smrti tudi v odboru družine, ga je Zveza čebelarskih društev odlikovala z redom Antona Janše tretje stopnje. Odlikovanje mu je bilo v velik ponos, žal da ga ni dolgo užival, ker mu je zahrbtna bolezen stregla po življenju. Na zadnji poti smo ga pospremili in nosili njegovi prijatelji-čebelarji in ga spustili k večnemu počitku dne 16. 5. 1970.

Nam čebelarjem bo ostal vzornik in nepozaben tovariš, ki ima velike zasluge za naše čebelarstvo.

Čebelarstva družina Rače

CIRIL ŽVANUT



Dne 31. 3. 1970 nas je nenadoma zapustil Ciril Žvanut, član Čebelarstva družine Vipava. Rojen je bil 18. marca 1909 v Podragi. Spoprijel se je s težkim delom že kot mladenič; delal je 16 let na žagi in vse ostalo življenje, razen med vojno, je posvetil kmetijstvu. V svoje razvedrilo pa je gojil svoje ljubljene čbelice, ki so ostale njegovemu sinu, ki bo dalje skrbel zanje.

Med drugo svetovno vojno so ga že leta 1941 po neki nenadni raciji karabinerjev v Podragi poslali z batalione speciale v Afriko. Še istega leta, 13. septembra, je prestopil na stran zaveznikov (zavezniških armad Afrike), kjer je bil vse do 17. julija 1944. Marca pa je prišel s prekomorci v JLA v našo domovino. Bil je kot kurir in pozneje inštruktor motorjev. V naši armadi je bil do septembra 1945.

Po vojni je nadaljeval z delom na kmetiji do zadnjega dne svojega življenja. Prihajal je redno na čebelarske sestance in se zanimal za delo v naši organizaciji.

Našega Cirila ni več med nami — ohranili ga bomo v lepem spominu!

Čebelarstva družina Vipava

RUDOLF LOVŠIN



Rudolfa Lovšina — Kaprolovega očeta iz Sodražice ni več med nami. Kdo ga ni poznal? Rojen je bil leta 1895, zadnje pot z njim pa smo napravili in ga pospremili 22. aprila letos. Zapustil je soprogo in dva sinova, hčerka pa mu je v cvetu mladosti izgubila življenje pri italijanskem bombardiranju Sodražice. Ta bolečina ga je spremljala vse življenje do zadnjega.

Kadar smo prišli tja, je rekel: »Pojdimo v oplenco, tam pri čebelah se najbolj umirim.«

Bil je predsednik Čebelarke družine v Sodražici in odlikovan z Janševim redom. Vsestransko je bil razgledan v vseh strokah, predvsem pa nesebičen in vsem priljubljen človek. Ze takoj po osvoboditvi se je tudi on vključil v socialistično gospodarstvo in poskušal vse, kako bi se dalo še bolje gospodariti. Še sedaj si ne moremo predstavljati Sodražice brez očeta Kaprola.

V imenu vseh čebelarjev se je od pokojnega predsednika družine poslovil pri odprtem grobu predsednik Čebelarkega društva v Ribnici. Današnji rod in čebelarji ga ne bomo pozabili, saj smo z njim izgubili dobrega tovariša in veliko oporo čebelarstva v Sodražici.

Naj po trdnem življenju v miru počiva!
Čebelarstvo Ribnica

JUSTINA OSIM



Meseca aprila 1970 nas je nenadoma zapustila naša dolgoletna članica in čebelarka tovarišica Justina Osim. Rojena je bila 12. maja 1889 na Primorskem. Že kmalu po prvi svetovni vojni je prišla z možem, železniškim nadzornikom, na Dolenjsko.

Pot ju je pripeljala v Crnomelj. Že mož je bil navdušen čebelar, ona pa mu je bila najboljša pomočnica. Takrat je vzljubila čebele in živela samo v tem, da je bila v naravi. Pozneje sta se z možem preselila v Novo mesto, kjer ji je mož po kratki bolezni umrl. Po moževi smrti je delo pri čebelah prevzela sama; posvetila se jim je z vso ljubeznijo, delala pri njih in spremljala njihov razvoj. Njena vsakdanja pot je bila k čebelnjaku ali na pasišče, kjer je ostajala vse dneve neopazna in tiha. Kljub

visoki starosti in bolezni je pešala do nedavna iz Novega mesta do Hudega k svojim čebelicam, čeprav je bila včasih tako utrujena, da je morala med potjo pogosto počivati.

Zanimala se je za vse, imela je še polno volje in načrtov, tako da jo je smrt prav iztrgala od njenega dela in njenih čebelic.

Toda njene čebelice ne bodo same. Zanje bosta skrbela njen vnuk Igor in zet, katerima jih je še najbolj zaupala.

Na njeni zadnji poti smo jo spremili ravno v času, ko je najbolj želela videti razvoj svojih čebelic.

Lep pogreb je pričal o njeni priljubljenosti.

Čebelarstvo društvo
Novo mesto

IVAN DELAŠJAVA



V mirni, tihi dolinici Prištavi pri Črni na Koroškem stoji hišica, blizu nje pa čebelnjak.

Kakor sat v panju je rastla hišica, počasi, dokler po več letih pridnega dela ni dobila svoje oblike.

Rastla je hišica, rastle je tudi družina in družinska sreča čebelarja Ivana Delašjava. Toda kruta smrt je dne 5. februarja 1970 iztrgala hiši gospodarja, otrokom očeta, ženi zvestega moža, čebelarju skrbnega varuha, čebelarški družini vzornega, naprednega člana in tovariša.

Rodil se je 8. maja 1912 v Železni Kapli v Avstriji. Njegova trnjeva pot se je začela že v zgodnji mladosti. Po poklicu je bil rudar. Kruh si je služil kot rudokop, globoko pod Peco, do njegove upokojitve. Težko za služenega pokoja ni dolgo užival. Prišla je zahrbtna bolezen in nato smrt.

Čebelariti je začel po vojni in čebelaril do svoje smrti. Vsi čebelarji, ki smo ga poznali, smo ga visoko cenili kot dobrega čebelarja in tovariša. V čebelarški družini je bil marljiv in požrtvovalen funkcionar ter član.

Čebelaril ni z velikim številom panjev, toda tistim, ki jih je imel, je posvetil veliko truda.

Dragi Ivan! Tvoja smrt je napravila veliko praznino v naših vrstah. Želimo ti, da bi počival v miru, mi pa te bomo ohranili v trajnem spominu!

Naj ti bo lahka koroška gruda!

Ivan Kladnik